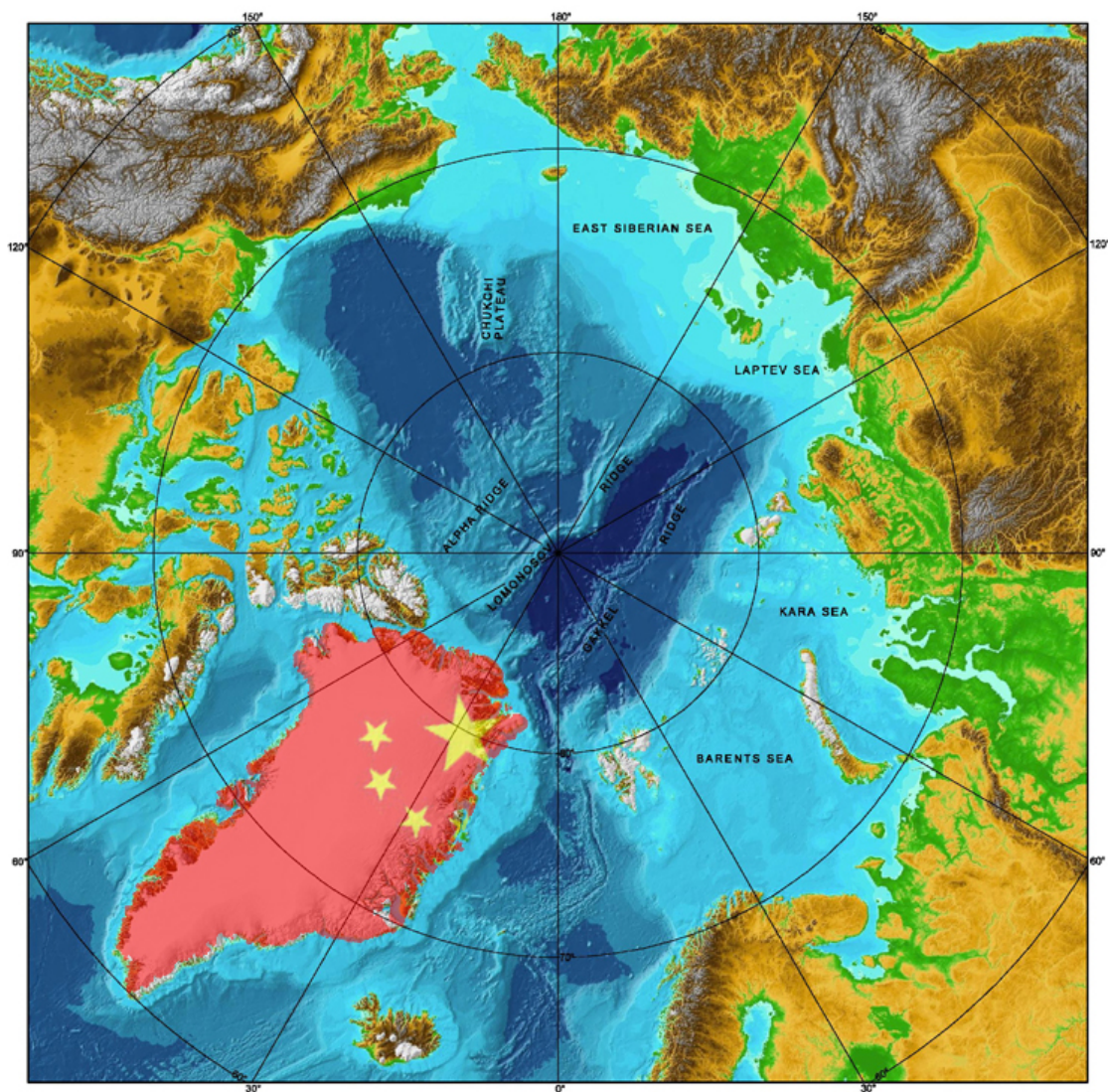

DE GRØNLANDSKE RÅSTOFFER

- EN ANALYSE AF KINESISKE INVESTERINGER OG DANSK SIKKERHED.

AMALIE MUNKNER KRISTIANSEN & LISE WIEDERHOLT CHRISTENSEN
BACHELORPROJEKT 29.5.2013
INSTITUT FOR STATSKUNDSKAB
KØBENHAVNS UNIVERSITET

Abstract

In this paper we consider how Danish national security may be challenged by Chinese investments in the mining of rare earth elements in Greenland. The point of departure is the potential conflict between the Danish Constitution and the Self-government law of Greenland in the matter of Chinese investments in Greenland. The purpose of the analysis is to shed light on and explain three consequences of Chinese investments, which may influence Danish national security. The consequences are, respectively, economy, alliance conditions and geopolitics. How Chinese investments in the mining of rare earth elements may be a national security issue for the Danish state is theoretically discussed within the framework of the international political theory of Realism and empirically analysed through seven qualitative interviews. Our analysis demonstrates how the three superior consequences are crucial for Danish national security. Since China, USA and Greenland are the most influential actors in this case, we pay particular attention to the policies and actions of these states. The paper concludes that Chinese investments in the mining of rare earth elements in Greenland represent a security issue for the Danish state.

Indholdsfortegnelse

1.0 Grønlandske råstoffer, kinesiske investeringer og dansk sikkerhed ...	3
1.1 Problemformulering	4
1.2 Opgavens struktur.....	4
2.0 Forståelse af problemformulering.....	5
2.1 Fremtidsperspektiv	5
2.2 Kinesiske investeringer og sikkerhedspolitisk spørgsmål	5
3.0 Metodisk tilgang	6
3.1 Forskningsdesign	6
3.2 Datamateriale	8
3.2.1 Interviewpersoner	9
3.3 Miles og Hubermans forskningskriterier.....	11
4.0 Teoretisk tilgang	13
4.1 International politisk realisme.....	13
4.2 Den økonomiske årsag – Robert Gilpin.....	14
4.3 Allianceforhold som årsag – Kenneth Waltz og Glenn Snyder	16
4.4 Den geopolitiske årsag – Kenneth Waltz og Stephen Walt	16
4.5 Perspektiverende inddragelse af Københavnerskolen.....	18
4.6 Samlet teoriforståelse.....	18
5.0 Beskrivelse af de grønlandske forhold	19
5.1 Det historiske bånd mellem Danmark og Grønland	20
5.2 Råstofaktivitet i Grønland	21
5.3 Grønlands demografiske og økonomiske situation.....	21
5.4 Sjældne jordarter som strategiske råstoffer.....	21
6.0 Analyse af kinesiske investeringer og dansk sikkerhed	23
6.1 Juridisk gråzone.....	23
6.2 Økonomi og national sikkerhed	26
6.2.1 Kinas ageren på markedet for sjældne jordarter	26
6.2.2 Kinesisk monopol og dansk sikkerhed	30

6.2.2.1 Konkurrenceevne og forsyningssikkerhed	30
6.2.2.2 Blackmailing	35
6.3 Danmarks allianceforhold til USA.....	37
6.4 Geopolitiske aspekter ved kinesiske investeringer	41
6.4.1 Territorielle områders betydning.....	42
6.4.2 Territorial kapacitet	42
6.4.3 Kinesisk tilstedeværelse i Grønland	44
6.4.4 Et stormagtspolitisk spændingsfelt	46
6.4.5 Løsrivelse fra Rigsfællesskabet.....	48
6.5 Den politiske kontekst.....	50
7.0 Perspektivering af analysens konklusioner.....	53
7.1 Sikkerhedsliggørelse af kinesiske investeringer	53
7.1.2 Sikkerhed i flere sektorer	55
7.2 Selvkritik.....	56
8.0 Konklusion.....	58
9.0 Litteraturliste	61
10.0 Bilag.....	74

1.0 Grønlandske råstoffer, kinesiske investeringer og dansk sikkerhed

Sikkerhedspolitik handler overordnet om politik, der varetager og garanterer staters sikkerhed og suverænitet. For suveræne stater i det internationale system er overvejelser om overlevelse og forholdet til andre stater fundamentale. Sikkerhedspolitiske overvejelser drejer sig ikke blot om militærforsvar og oprustning, men også om mere facetterede sikkerhedspolitiske problemstillinger, der indbefatter trusler udover den traditionelle militære (Buzan, 1991:116ff). Denne opgave behandler dansk sikkerhed i en international kontekst, og der søges svar på, hvorfor investeringer i råstofudvinding i Grønland kan siges at være af sikkerhedspolitisk betydning for Danmark. Sigtet med opgaven er at klarlægge årsager til, at investeringer i Grønland påvirker dansk sikkerhed. Udgangspunktet er den seneste tids debat i det danske Folketing om muligheder for og konsekvenser af investeringer i råstofudvinding i Grønland. Grønland står i dag overfor store økonomiske og demografiske udfordringer, der betyder, at råstofudvinding kan blive afgørende for landets fremtid (Berlingske Tidende, 2012a). Grønland besidder ikke selv risikovillig kapital i et omfang, der er nødvendigt for at igangsætte en betydelig mineindustri, og er derfor afhængig af, at andre stater er villige til at investere den nødvendige kapital i den grønlandske undergrund (Ibid.). Dele af debatten har omhandlet sikkerhedspolitiske konsekvenser af kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland. At disse investeringer kan have sikkerhedspolitiske konsekvenser har medført, at der er opstået tvivl om kompetencefordeling mellem Danmark og Grønland. Tvivlen udspringer af et potentielt overlap mellem Danmarks Riges Grundlov §19, der tilskriver den danske regering den udenrigs- og sikkerhedspolitiske kompetence og Grønlands Selvstyrelov, der overdrager råstofforvaltningen til det grønlandske Landsting (Grundloven, 1953: §19 ; Grønlands Selvstyrelov, 2009: §§2, 3). Et sådant overlap har skabt en gråzone, hvor det er vanskeligt at afgøre, hvorvidt det er Danmark eller Grønland, der i sidste ende har kompetencen til at forvalte råstofferne i den grønlandske undergrund. Med dette som afsæt vil opgaven behandle nedenstående problemformulering.

1.1 Problemformulering

Hvorfor betragtes kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland som et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat?

Formålet med opgaven er således at besvare, hvorfor spørgsmål om kinesiske investeringer i sjældne jordarter er af sikkerhedspolitisk karakter og vil falde under §19 i Grundloven. Dette gøres ved at undersøge, hvilke årsager der påvirker dansk sikkerhed i forbindelse med kinesiske investeringer i sjældne jordarter. Dette belyses dels gennem otte kvalitative interviews med Grønlandsordførere for Folketingets partier samt chefen for Forsvarsakademiet, og dels ved hjælp af sekundært datamateriale i form af folketingsdebatter, rapporter, avisartikler mv.. Der opstilles tre overordnede årsager til, at der opstår et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat, henholdsvis økonomi, allianceforhold og geopolitik. Disse årsager belyses ved hjælp af en overordnet teoretisk ramme, der bygger på det realistiske paradigme indenfor international politisk teori.

1.2 Opgavens struktur

Følgende er en kort gennemgang af opgavens opbygning med en oversigt over de forskellige afsnit. I afsnit 2.0 uddybes problemformuleringen og de dertilhørende begreber, der anvendes i opgaven. Dernæst følger, i afsnit 3.0, en beskrivelse af den metodiske tilgang, der er valgt til undersøgelsen. I afsnit 3.1, 3.2 og 3.3 redegøres for forskningsdesign, datamateriale og undersøgelsens forskningskriterier. Afsnit 4.0 rummer opgavens teoretiske tilgang, der bygger på det realistiske paradigme. I afsnit 4.1, 4.2 og 4.3 præsenteres forskellige teoriretninger indenfor realismen, der anvendes i analysen. Herefter følger, i afsnit 5.0, en beskrivelse af den empiriske kontekst. Afsnit 5.1 omhandler det historiske bånd mellem Danmark og Grønland, afsnit 5.2 beskriver råstofaktivitet i Grønland, afsnit 5.3 gør rede for den demografiske og økonomiske situation i Grønland og endeligt behandles strategiske råstoffer, herunder sjældne jordarter, i afsnit 5.4. Ovennævnte afsnit sigter mod at skabe en dybere forståelse af de forhold, der ligger til grund for analysen. Analysen, afsnit 6.0, falder overordnet i fem dele. Den juridiske gråzone analyseres i afsnit

6.1, mens der i afsnittene 6.2, 6.3 og 6.4 analyseres de tre årsager, henholdsvis økonomi, allianceforhold og geopolitik. Afslutningsvis i analysen, afsnit 6.5, belyses den politiske kontekst for de gennemførte interviews. Dernæst følger i afsnit 7.0, 7.1 og 7.2 en perspektivering af analysens konklusioner med inddragelse af københavnerskolens teori om *sikkerhedsliggørelse*. Perspektiveringen vil afslutningsvis rumme en selvkritik i afsnit 7.3. Endeligt indeholder afsnit 8.0 opgavens samlede konklusion.

2.0 Forståelse af problemformulering

Denne opgave vil belyse, hvorfor kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland bliver et sikkerhedspolitisk spørgsmål for Danmark. Centralt for opgaven er den overordnede præmis om, at sikkerhedspolitiske spørgsmål skal behandles, før de faktiske begivenheder finder sted. Med dette forstås, at spørgsmål om kinesiske investeringer i Grønland er af sikkerhedspolitisk karakter til trods for, at investeringerne endnu ikke er gennemført. Denne præmis er grundlæggende gennem opgaven og vil i de følgende afsnit ekspliciteres, således at det er tydeligt, hvordan problemformuleringen skal forstås.

2.1 Fremtidsperspektiv

Opgaven baserer sig ikke på konkrete begivenheder i Grønland, men derimod på debatten om de sikkerhedspolitiske implikationer disse investeringer kan få. Udgangspunktet for opgaven er debatten i det danske Folketing om mulige kinesiske investeringer i Grønland (Udenrigsudvalget, 2013 ; Folketinget, 2013).

2.2 Kinesiske investeringer og sikkerhedspolitisk spørgsmål

Problemformuleringen indeholder to centrale begreber, henholdsvis *kinesiske investeringer* og *sikkerhedspolitisk spørgsmål*. Med *kinesiske investeringer* i sjældne jordarter i Grønland forstås kinesiske selskaber, der finansierer, udvinder og har rettighederne til forekomsten af sjældne jordarter i den grønlandske undergrund. Idet mange kinesiske mineselskaber er statsejede eller får betydelig statsstøtte (DI, 2013), forstås investeringsgevinsten fra sjældne jordarter som et økonomisk bidrag til den kinesiske stat. Denne opfattelse ligger

i forlængelse af opgavens statscentriske aktørniveau, hvor de forskellige stater betragtes som enhedsaktører

Med *sikkerhedspolitisk spørgsmål* forstås, hvorvidt et politisk emne betragtes som et anliggende for den danske regering i henhold til paragraf §19 i Grundloven (Grundloven, 1953: §19). *Sikkerhedspolitiske spørgsmål* indbefatter ikke kun presserende spørgsmål om øjeblikkelige trusler, men også langsigtede problematikker, der vurderes til at kunne få sikkerhedspolitiske implikationer. I opgaven undersøges det, hvorvidt og hvordan årsagerne økonomi, allianceforhold og geopolitik påvirker dansk sikkerhed. Dette gøres ud fra en udvidet sikkerhedsforståelse, hvor sådanne årsager kan indfanges. Denne udvidelse er inspireret af blandt andre Barry Buzan, der arbejder med en bredere sikkerhedsforståelse, end det traditionelle sikkerhedsbegreb lægger op til (Buzan, 1991: 116ff).

Essentielt for denne opgave er også, at dansk sikkerhed påvirkes af både Kina, USA og Grønland, hvilket betyder, at store dele af opgaven er centreret om disse staters ageren i forbindelse med investeringer i sjældne jordarter i Grønland. Særligt er Kinas ageren på markedet for sjældne jordarter væsentlig for dansk sikkerhed og vil derfor være hovedfokus i analysen. Med andre ord besvares problemformuleringen ud fra, hvordan udenforstående aktører påvirker dansk sikkerhed og derigennem skaber et sikkerhedspolitisk spørgsmål for Danmark.

3.0 Metodisk tilgang

Opgavens overordnede formål er empirisk og teoretisk at belyse, hvorfor investeringer i sjældne jordarter i Grønland har betydning for dansk sikkerhed. Med dette som formål bygger undersøgelsen på et single casestudie-design og en causes-of-effects tilgang (Gerring, 2004: 342 ; Mahoney et al., 2006: 230). Følgende afsnit er en nærmere beskrivelse af og argumentation for disse metodiske valg.

3.1 Forskningsdesign

Opgavens problemformulering har dikteret den metodiske tilgang, der er af kvalitativ karakter, idet der ønskes en dybdegående teoretisk forklaring på

problemformuleringen. Kvalitative undersøgelser er ifølge Mahoney og Goertz særligt egnede til at forklare udfald i individuelle cases (Mahoney et al., 2006: 230). Denne forståelse af kvalitative undersøgelser er udslagsgivende for vores indgangsvinkel til analysen, da vores formål er at analysere årsagerne til, at kinesiske investeringer kan betragtes som et sikkerhedspolitiske spørgsmål for Danmark.

Vi anvender et kvalitativt single casestudie-design, forstået som hos Gerring, da vi udfører en intensiv undersøgelse af Danmarks sikkerhed med det formål at forstå en større gruppe af enheder (Gerring, 2004: 342). Dermed er dansk sikkerhed vores case, og den danske stat vores primære enhed. Vi inddrager Kina, Grønland og USA som ekstra enheder i vores analyse, da disse enheder bidrager til besvarelsen af problemstillingen.

Gerring påpeger, at variation er en afgørende faktor i casestudiet (Ibid.: 343). Opgavens casestudie kan karakteriseres som et single casestudie af dansk sikkerhed, der undersøger, hvorvidt kinesiske investeringer i sjældne jordarter vil svække dansk sikkerhed og er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat. Der er tale om såvel temporal som spatial variation i casestudiet (Ibid.: 344). Den temporale variation opstår ved inddragelse af forskellige empiriske nedslag, som eksempelvis Hjemmestyrelsen fra 1979 og Selvstyrelsen fra 2009, der er afgørende for forståelsen af opgavens kontekst samt for analysen af dansk sikkerhed. Den spatiale variation forekommer indenfor enheden, hvilket vil sige, at den danske stat betragtes som en enhedsaktør, og den spatiale variation opnås ved undersøgelse af forskellige underenheder, i form af interviews med Folketingets Grønlandsordførere og chefen for Forsvarsakademiet, der indgår som dele af den overordnede enhedsaktør, Danmark (Ibid.: 343).

Opgaven har et eksplorativt sigte, og den kvalitative 'causes-of-effects'-tilgang anvendes som værktøj til besvarelsen af problemformulering (Mahoney et al., 2006: 230). 'Causes-of-effects'-tilgangens udgangspunkt er at begynde med én case og dens udfald, og derefter gå baglæns for at undersøge årsagerne til dette udfald (Ibid.). Denne fremgangsmåde er anvendt i analysen, da vi ønsker at forklare, hvorfor årsagerne økonomi, allianceforhold og geopolitik resulterer i, at

Danmark står overfor et sikkerhedspolitisk spørgsmål grundet de kinesiske investeringer i Grønland.

Vores tilgang til opgaven er som udgangspunkt induktiv, men indeholder også deduktive elementer. Fremgangsmåden er induktiv, da vi ikke på forhånd har opstillet en teoretisk funderet hypotese, som skal testes op mod vores empiri, men derimod har taget afsæt i empirien og derefter udvalgt et teoriapparat, der belyser de empiriske observationer (Andersen et al., 2010: 73). I vores kodningsproces bekendte vi os omvendt til en mere deduktiv tilgang, idet vi har udformet en start- og slutkodeliste, som er funderet i vores empiriske viden. Vi har dermed på forhånd opsat nogle bestemte kodekategorier i vores startkodeliste (Bilag 11), funderet i den empiriske viden fra det sekundære datamateriale, som vi har kodet efter. Efterfølgende anvendte vi vores slutkodeliste (Bilag 12), der er udarbejdet på baggrund af resultaterne fra første kodningsproces, på vores datamateriale (Jakobsen et al., 2010: 178). Koderne er anvendt til at skabe overblik over materialet, da disse har gjort det muligt at opdele det transskriberede materiale i kategorier med henblik på at udvælge citater til analysen. Kodningen tjener dermed ikke et teoretisk formål, men har i praksis fungeret som overbliksskabende.

3.2 Datamateriale

Opgavens analyse bygger på såvel primært som sekundært datamateriale. Det sekundære datamateriale består af blandt andet folketingsdebatter, rapporter, trykte og elektroniske avisartikler, der er indsamlet i perioden fra d. 18.11 2012 til d. 15.5 2013. Det sekundære datamateriale danner både grundlag for udformningen af to interviewguides (Bilag: 1,2) og inddrages som underbyggende empiri i analysen.

Det primære datamateriale udgøres af kvalitative forskningsinterviews med Grønlandsordførere¹ fra syv af Folketingets partier, samt et interview med chefen for Forsvarsakademiet. De gennemførte interviews er centrale for analysen, da de, sammen med den realistiske teoriramme, medvirker i

¹ Steen Gade fra Socialistisk Folkeparti er ikke Grønlandsordfører, men Udenrigsordfører. SF's Grønlandsordfører, Pernille Vigsø Bagge, havde ikke mulighed for at deltage i et interview og henviste i stedet til Steen Gade. Gennem opgaven ses der bort fra distinktion mellem Grønlandsordfører og Udenrigsordfører.

besvarelsen af problemformuleringen². De udvalgte interviewpersoner betragtes som repræsentanter for vores case om dansk sikkerhed (Harrits et al., 2010: 161f), idet de formodes at besidde en unik viden om vores emne, hvilken det kvalitative forskningsinterview er velegnet til at indfange (Ibid.: 146).

Interviewene er gennemført ud fra en semi-struktureret interviewguide, hvis fordele er, at det er muligt at stille opfølgende spørgsmål og få interviewpersonerne til at uddybe deres svar (Ibid.: 149f). Samtidig giver det mulighed for at tilpasse spørgsmålenes ordlyd og rækkefølge, hvilket har været nødvendigt, fordi vi undervejs har skullet forholde os til interviewpersonernes svar (Ibid.).

Vi har forsøgt at efterleve Kvaless syv interviewkriterier om at være velinformeret, strukturerende, klar, venlig, sensitiv, åben, styrende, kritisk, huskende og fortolkende (Kvale, 2009, 188f). Gennem interviewperioden har vi betonet kriterierne forskelligt, idet vi er gået fra at være meget sensitive, åbne og venlige til i højere grad at være styrende og kritiske. Dette er sket i takt med, at vi har fået mere viden og erfaring på området.

3.2.1 Interviewpersoner

Interviews med Folketingets Grønlandsordførere er inddraget i besvarelsen af problemformuleringen, da de i kraft af deres ordførerskab beskæftiger sig med problematikkerne omkring råstofudvinding i Grønland. De er ikke direkte repræsentanter for dansk sikkerhedspolitik, men da det af folketingsdebatter er blevet tydeligt, at sikkerhedspolitiske spørgsmål behandles i dette regi, er disse politikere valgt (Folketinget, 2013 ; Udenrigsudvalget, 2013). Chefen for Forsvarsakademiet, Nils Wang, betragtes i højere grad som en generel repræsentant for dansk sikkerhedspraksis, idet han formodes at besidde en unik viden om dansk forsvars- og sikkerhedspraksis. Nils Wang inddrages i store dele af analysen, da han, modsat de øvrige interviewpersoner, ikke har et fagligt partipolitisk tilhørsforhold, der præger hans holdninger til emnet.

Der er tale om høj repræsentativitet i undersøgelsen, idet vi har interviewet alle Folketingspartiernes Grønlandsordførere, kun med frafald fra Liberal Alliance,

² Citater fra de gennemførte interviews er i analysen rettet fra tale- til skriftsprog for at øge læsevenligheden.

da det ikke har været muligt at gennemføre et interview med partiets Grønlandsordfører, Villum Christensen. Den høje repræsentativitet styrker analysens resultater, idet problematikkerne belyses på tværs af det politiske spektrum.

Nedenstående skema er en oversigt over de udvalgte interviewpersoner.

Navn	Stilling	Dato for interview
Gitte Lillelund Bech (V)	MF, Venstres Grønlandsordfører	13.3. 2013
Nils Wang	Chef for Forsvarsakademiet	14.3.2013
Finn Sørensen (Ø)	MF, Enhedslistens Grønlandsordfører	20.3.2013
Steen Gade (SF)	MF, Socialistisk Folkepartis Udenrigsordfører	2.4.2013
Jeppe Mikkelsen (RV)	MF, Det Radikale Venstres Grønlandsordfører	3.4.2013
Flemming Mortensen (S)	MF, Socialdemokratiets Grønlandsordfører	5.4.2013
Per Stig Møller (K)	MF, Det Konservative Folkepartis Grønlandsordfører	17.4.2013
Søren Espersen (DF)	MF, Dansk Folkepartis	24.4.2013

	Grønlandsordfører	
--	-------------------	--

Skema: Skematisk præsentation af interviewpersoner.

3.3 Miles og Hubermans forskningskriterier

Miles og Huberman opstiller en række forskningskriterier for kvalitative studier. Disse er forsøgt efterlevet i undersøgelsen (Miles et al., 1994: 277f). Vi har særligt bestræbt os på at opnå *dependability* og *credibility* i undersøgelsen. *Dependability* handler om kvalitetskontrol, hvor undersøgelsen vurderes ud fra, om den er konsistent og stabil (Ibid.: 278). *Credibility* knytter sig til spørgsmålet om sandhedsværdi, hvilket vurderes ud fra, om resultaterne af undersøgelsen giver mening og er pålidelige (Ibid.: 278f). Vi har forsøgt at udforme et klart forskningsspørgsmål, hvor tvetydige begreber er operationaliseret (Ibid.) Dette er gjort for at sikre undersøgelsen *dependability*, så vores data er konsistent og ikke behæftet med fejl. Ydermere har vi begge kodet vores primære datamateriale ud fra samme start- og slutkodeliste, således at inter-koder-reliabiliteten øges (Hansen, 2010: 277). Vores kodningsresultater viste sig overvejende at være sammenfaldende, og de enkelte tekststykker, hvor der var uenighed er blevet diskuteret indbydes, så der er opnået enighed. Samtidig har vi forsøgt at opnå *credibility* i vores undersøgelse dels ved at udarbejde en fyldestgørende beskrivelse af casens kontekst, og ved at identificere vores usikkerhedsmomenter i form af fremtidsperspektivet (Miles et al., 1994: 278f). Et tredje kriterium er *transferability*, forstået som generaliserbarhed, hvilket betyder, at konklusionerne kan overføres til andre cases (Ibid.: 279). Analysens konklusioner kan infereres til andre stater, der ligesom Danmark er afhængige af import af sjældne jordarter. Forbehold for Danmarks særlige stilling overfor Grønland i kraft af Rigsfællesskabet betyder, at konklusionerne ikke er fuldstændig overførbare til andre stater (Klemmensen, 2010: 32). Ifølge Miles og Hubermans begreb *confirmability* er det afgørende, at en undersøgelses metoder og procedurer er eksplicite, således at andre forskere kan forstå indsamlingen, behandlingen og fremstillingen af datamaterialet (Miles et al., 1994: 278). For at øge *confirmability*, altså muligheden for gentagelighed,

har vi vedvalgt vores interviewguides og kodemanualer (Bilag 1,2, 11, 12). Definitionerne på vores koder er ekspliciteret i kodemanualen, således at det, for andre forskere, er tydeligt at se, hvordan koderne forstås. *Confirmability* er forsøgt øget ved ovenstående redegørelse af vores metodiske fremgangsmåde og ved vedlæggelsen af transskriberede interviews (Bilag: 3-10), operationalisering af begreber i problemstillingen og uddybning af teoretisk forståelse (Miles et al., 1994: 278).

Som tidligere nævnt består vores primære datamateriale af forskningsinterviews. Interviewspørgsmålene har taget udgangspunkt i Kvaes guide til udformning af interviewspørgsmål (Kvale, 2009, 154f). Særligt har vi benyttet direkte og opfølgende spørgsmål, for at sikre os, at interviewene drejede sig om det ønskede emne samt for at tvinge interviewpersonerne til at uddybe deres svar. Dette har været et afgørende punkt i gennemførelsen af interviewene, da flere af ordførerne indledningsvist i interviewet lagde an til at diskutere andre emner. Derudover anvendte vi tavshed, da dette gav mulighed for, at interviewpersoner kunne reflektere over og overveje spørgsmålene for dermed at komme med yderligere information (Ibid.).

To centrale punkter skal fremhæves i forbindelse med interviewspørgsmålene. Harrits påpeger som tommelfingerregel, at man ikke må lade sit forskningsspørgsmål indgå direkte som spørgsmål i interviewet, fordi det kan føre til for abstrakte diskussioner (Harrits et al., 2010: 154). Denne regel er ikke overholdt til fulde, da vi på forhånd har vurderet, at vores interviewpersoner burde være fuldt ud indforståede med, at interviewet vil finde sig på et højt abstraktionsniveau, da der er tale om fremtidsperspektiver. Samtidig har vi fraveget reglen om ikke at stille ledende spørgsmål. Det var nødvendigt, da interviewpersonerne på forhånd havde deres egen dagsorden, som vi skulle bryde med (Ibid.).

Den ovenfor gennemgåede metodik er, sammen med følgende afsnit om den teoretiske tilgang, afgørende for opgavens undersøgelse og central for besvarelsen af problemformulering.

4.0 Teoretisk tilgang

Dette afsnit vil gøre rede for den teoretiske indgangsvinkel, der anvendes i analysen samt beskrive de dertilhørende begreber, som skal belyse de konkrete årsager, der påvirker dansk sikkerhed. Det teoretiske paradigme, der anvendes i analysen, er det realistiske. Indenfor den realistiske tradition er der udvalgt delelementer fra forskellige strukturelle realismeretninger. Disse forenes i en syntese ved hjælp af en suppleringsstrategi. Denne strategi foretrækkes for fyldestgørende at kunne forklare årsagerne til det sikkerhedspolitiske spørgsmål. De tre årsager er som nævnt økonomi, allianceforhold og geopolitik. De tre årsager danner udgangspunkt for analysen, og den teoretiske ramme er valgt med det formål at forklare den teoretiske sammenhæng mellem årsagerne og effekterne på dansk sikkerhed.

Årsagerne skal ses i en international politisk kontekst, idet både Kina, USA og Grønland er aktører, der får betydning for årsagerne og medvirker til, at der er tale om et sikkerhedspolitisk spørgsmål for Danmark. Følgende afsnit præsenterer de realistiske indgangsvinkler, der bringes i spil i analysen i forhold til de tre årsager.

4.1 International politisk realisme

Den strukturelle realisme udspringer af den klassiske realisme. Den klassiske realisme er kendetegnet ved at være en af de tidligste teoriretninger indenfor international politik (Sørensen et al., 2010: 37f). Udgangspunktet for den klassiske realisme er magtpolitik, der betragtes som en arena for rivalisering, konflikt og krig mellem stater (Ibid.). Den klassiske realisme har efterfølgende knyttet an til videreudviklinger, såsom den strukturelle realisme, indenfor det overordnede realistiske paradigme. Den klassiske realisme og de senere udviklinger deler alle en række grundantagelser, som danner fundament for den analytiske del af opgaven. Antagelserne bygger på ideen om et pessimistisk syn på den menneskelige natur, at internationale relationer er konfliktfyldte og at disse kan medføre krig. Desuden er der fokus på national sikkerhed og overlevelse samt skepsis overfor, hvorvidt der kan forekomme fremskridt i international politik (Ibid.). Disse grundantagelser danner udgangspunkt for

analysen, der primært baseres på den strukturelle realisme. Den strukturelle realisme viderefører mange af de samme forståelser fra den klassiske realisme, men tillægger strukturniveauet afgørende betydning for staters ageren (Mearsheimer, 2010: 78). Strukturen i systemet dikterer dermed staternes udenrigspolitik (Sørensen et al., 2010: 75). Ydermere tilføjes blandt andet elementer som fordeling af *kapabiliteter* og forståelsen af disse som latente (Schweller, 2003: 330 ; Mearsheimer, 2010: 78). Den strukturelle realisme opfatter det internationale system som anarkisk, hvor der ingen overordnet autoritet er (Sørensen et al., 2010: 59). Der skabes af den grund en selv-hjælps-kultur i systemet, hvor staters ultimative mål er sikkerhed, der garanterer deres overlevelse (Dunne et al., 2011: 87). Stater er de afgørende aktører i international politik, hvilket medfører, at fokus er på relationerne mellem stater i det internationale system (Sørensen et al.: 2010: 59). Følgende afsnit præsenterer de teoretikere og deres begreber, der anvendes til analyse af de tre årsager.

4.2 Den økonomiske årsag – Robert Gilpin

Den første årsag, økonomi, belyses ud fra Robert Gilpins forståelse af verdensøkonomien som en arena for konkurrerende stater, der ønsker at maksimere deres relative styrke og magt (Gilpin, 2001: 38). Gilpins udgangspunkt er, at økonomi og sikkerhed ikke kan skilles ad (Ibid.: 22), og hans teoretiske ståsted kan karakteriseres som offensiv realisme, idet hans forståelse af sikkerhed og magt kendetegnes ved, at staters sikkerhed bedst garanteres ved at ekspandere økonomisk (Gilpin, 1987). Denne forståelse karakteriseres af Gilpin som *aggressiv merkantilisme*, der kan betragtes som en form for økonomisk krigsførelse, og denne aggressive opførsel er mest udbredt hos opstigende og udvidende magter (Gilpin, 1987: 32f). Her betragtes den internationale økonomi som en arena for imperialistisk ekspansion og til at opnå øget magt og indflydelse (Ibid.) Gilpin arbejder ud fra ideen om, at international politik kendetegnes ved et *nulsum-spil* (Gilpin, 2001: 180), det vil sige, at mere for én stat betyder mindre for én anden (Dunne et al., 2011: 93). Logikken i Gilpins *nulsum-spil* er mellem komponenterne økonomi og sikkerhed, da en økonomisk gevinst for én stat, betyder reduceret sikkerhed for en anden stat.

Gilpin opererer med økonomiske faktorer såsom *velstand*, *industri* og *økonomisk magt* som afgørende for staters nationale sikkerhed (Gilpin, 1987). *Industri* er det, der skaber *velstand*, og *velstand* er forstået som middel til at opnå *magt* i det internationale system. *Magt* er den faktor, der skaber *sikkerhed* (Gilpin, 1987: 32ff). Forståelsen er derfor den, at *industri* bliver afgørende for national sikkerhed. Gilpins begreber om *dumping*, *preemption*, *economic of scale*, *learning by doing* og *first-mover advantages* (Gilpin, 2001: 215, 124) bruges til at belyse den økonomiske årsag til, at kinesiske investeringer i sjældne jordarter er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat.

Med *dumping* forstås, at man sælger varer til en lavere pris på det udenlandske marked end den pris, der er på hjemmemarkedet. Dette gøres for at udkonkurrere andre aktører på markedet (Gilpin, 2001: 124). *Preemption* er en strategi, hvor man foretager store investeringer i produktionskapacitet (Ibid.). Begrebet *economic of scale* betyder, at omkostningerne pr. enhed falder i takt med, at produktionen øges (Ibid.: 215). *Learning by doing* er den forståelse, at man i takt med erfaring opnår kompetence indenfor et område (Ibid.: 124). Sidst anvendes begrebet *first-mover advantages*, hvilket betyder, at den første producent på markedet har fordele derved (Ibid.: 215). Begreberne *dumping*, *preemption*, *economic of scale*, *learning by doing* og *first-mover advantages* belyser Kinas ageren på markedet for sjældne jordarter, mens forståelsen af *industri* som afgørende for sikkerhed belyser Danmarks industrielle situation, hvis Kina investerer i sjældne jordarter i Grønland.

Et yderligere aspekt, der inddrages som mulig konsekvens ved et kinesisk monopol er blackmailing. Denne konsekvens belyses ud fra Gilpins idé om, at international interdependens ikke blot er årsag til konflikt og reduceret sikkerhed staterne imellem, men også, at interdependens aldrig er symmetrisk, og at handel derfor kan blive et middel for den stærke stat til at øge sin politiske magt over den svage stat (Gilpin, 1987: 57). I forlængelse af dette anvendes Gilpins terminologi om 'friendly-' og 'unfriendly-states' til at underbygge argumentet om blackmailing. Tanken er her, at stærke stater kan påvirke de øvrige stater ved at skabe distinktion mellem venner og fjender på markedet for sjældne jordarter (Gilpin, 1987: 76).

4.3 Allianceforhold som årsag – Kenneth Waltz og Glenn Snyder

Den anden årsag, der behandles i analysen, er allianceforhold. Udgangspunktet for den teoretiske behandling af allianceforhold er Glenn Snyders idé om allianceformation. Han opstiller flere grunde til allianceformation. Centralt i denne opgave er, at stater indgår i alliancer for at øge deres sikkerhed (Snyder, 1984: 462). Henholdsvis Sten Rynning, Jens Ringsmose og Anders Wivel fremhæver alliancen til USA som afgørende for dansk sikkerhed (Rynning, 2003 i Rasmussen, 2012: 21; Ringsmose, 2007: 10 ; Wivel, 2005: 23). Waltz' forståelse af *kapabiliteter* inddrages som fundament i analysen. Waltz arbejder overordnet med syv *kapabiliteter*: *populationsstørrelse, territorium, naturressourcer, økonomi, militær, politisk stabilitet og politisk kompetence* (Waltz, 1979: 131). Disse *kapabiliteter* er udtryk for staters samlede styrke, og staterne varierer i besiddelse af disse og måles dermed relativt til hinanden i forhold til *kapabiliteter* (Ibid.: 192). Særligt er fokus i denne del af analysen på den *militære kapabilitet*, der forstås som militærressourcer af den ene eller den anden slags. Waltz behandler *kapabiliteter* ud fra ideen om *nulsum-spil*, hvor komponenterne i dette "spil" er *kapabiliteterne* og sikkerhed (Ibid.: 105). Kinesiske investeringer i sjældne jordarter vil blive set i lyset af Danmarks afhængighed af den militære alliance med USA og vil efterfølgende analyseres ud fra Snyders idé om, at opretholdelse af alliancer kræver, at én part tilpasser sine interesser til alliancen (Snyder, 1997: 19). Hans forståelse af allianceforhold som afgørende for staters sikkerhed bidrager til besvarelsen af problemformuleringen, idet Danmarks alliance med USA kan risikeres udfordret, hvis Kina investerer i sjældne jordarter. Alliance-perspektivet udspringer af den ovenforstående økonomiske årsag, og analysen af alliance-årsagen ligger i forlængelse af den økonomiske årsags resultater.

4.4 Den geopolitiske årsag – Kenneth Waltz og Stephen Walt

Den tredje og sidste årsag, geopolitik, tolkes ind i en overordnet forståelse af, hvad geopolitik er. I Jasper Balduks geopolitiske optik tillægges bestemte territorielle områder en særlig betydning for staterne på grund af områdernes specifikke egenskaber (Balduk et al., 2006: 9). Dette betyder, at forskellige territorielle områder vurderes ud fra områdets betydning og væsentlighed for,

om stater kan opnå bestemte politiske målsætninger (Ibid.:4). I et geopolitisk perspektiv er det derfor afgørende, at behandle spørgsmål om magt og ressourcer i lyset af de spatiale dimensioner (Ibid.). Dette geopolitiske aspekt danner ramme for analysen af den geopolitiske årsag, mens henholdsvis Kenneth Waltz og Stephen Walts forståelser af international politik inddrages som teoretisk fundament. Waltz' forståelse af *kapabiliteter* anvendes i en analyse af de geopolitiske konsekvenser, der opstår med kinesiske investeringer i Grønland. Særligt er fokus på den *territorielle kapabilitet* i denne del af analysen. Waltz er ikke selv eksplicit i forståelsen af den *territorielle kapabilitet* (Waltz, 1979: 131), men i den følgende analyse er forståelsen, at Kina kan tilegne sig *territoriel kapabilitet* i Grønland gennem investeringer i minedrift, anlæggelse af havne, veje og anden infrastruktur, samt ved at øve indflydelse på den grønlandske centraladministration. Grundet Waltz idé om *nulsum-spil* vil Kinas øgede territorielle magt i Grønland kunne betyde en reduktion i dansk sikkerhed. Begrebet *sikkerhedsdilemma* anvendes i analysen til beskrivelse af, hvorledes en situation med øget tilstedeværelse og oprustning i og omkring Grønland kan være et sikkerhedspolitik spørgsmål for Danmark. Et *sikkerhedsdilemma* defineres som en situation, hvor en stat på grund af tvivl om andre staters intentioner, vælger at opruste for at garantere egen overlevelse og sikkerhed. Denne oprustning betyder, at de øvrige stater ser deres sikkerhed som truet og vil som reaktion herpå også opruste. Dette dilemma kan resultere i konflikt og sammenstød mellem stater (Waltz, 1979: 186f).

Ydermere inddrages Stephen Walt til analyse af, hvorfor kinesiske investeringer er et sikkerhedspolitik spørgsmål. Walt arbejder med fire overordnede faktorer, der påvirker, hvordan stater vurderer trusselniveauet fra andre stater. Disse er henholdsvis *aggregerede magt*, *geografisk nærhed*, *offensiv magt* og *aggressive intentioner* (Ibid.: 22f). Disse kan medføre, at stater balancerer hinanden, hvis faktorerne vurderes til at øge trusselniveauet (Ibid.: 22). I analysen vil faktoren *geografisk nærhed* anvendes til forklaring af, hvorfor kinesiske investeringer i sjældne jordarter er sikkerhedspolitik for Danmark.

4.5 Perspektiverende inddragelse af Københavnerskolen

Afslutningsvist indeholder opgaven en perspektivering, hvor analysens resultater problematiseres på baggrund af Københavnerskolens teori om *sikkerhedsliggørelse*. Denne teoriretning er ikke udelukkende statscentrisk, men åbner op for, at også andre objekter end staten kan udsættes for trusler (Buzan et al., 2008).

Med *sikkerhedsliggørelse* forstås, at et område hæves over normal politisk praksis ved at området fremlægges som en særlig slags politik eller som hævet over politik. Dermed kan *sikkerhedsliggørelse* ses som en ekstrem form for politisering, hvormed det bliver muligt at tage ekstraordinære midler i brug til håndtering af politiske spørgsmål (Ibid.: 23f). I forsøget på at *sikkerhedsliggøre* et området indgår begrebet *talehandling*. Tanken bag *talehandling* er, at en ytring i selv sig kan ses som en handling. *Talehandlingen* bliver central i *sikkerhedsliggørelsen* af et område, da udlægningen af området som et sikkerhedsproblem gør, at det kan blive et sådant (Ibid.: 26). Ydermere vil Københavnerskolens ide om udvidelse af *sikkerhedssektorer* blive inddraget som en mulig måde at anskue kompleksiteten af spørgsmålet om kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland. Det traditionelle sikkerhedsbegreb, der er centreret om den *militære sektor*, udvides af Københavnerskolen til at indbefatte yderligere fire *sektorer*: *den økonomiske, den politiske, den samfundsmæssige og den miljømæssige* (Ibid.: 22f), og *referenceobjektet*, det vil sige den enhed, der udsættes for en sikkerhedstrussel varierer i de forskellige *sektorer* (Ibid.: 21).

4.6 Samlet teoriforståelse

Den valgte suppleringsstrategi giver mulighed for at anvende flere realistiske teoretikere samtidigt for bedst muligt at kunne besvare problemformuleringen. Strategien indebærer, at der selektivt er udvalgt dele af de forskellige teoretikeres forståelser og ideer, der kan belyse de tre årsager. Teorierne anvendes dermed på opgavens præmisser for at opnå den bedste teoretiske forklaring på, hvorfor kinesiske investeringer i sjældne jordarter er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat. Analysen bygger overordnet på fire centrale teoretikere, Gilpin, Snyder, Waltz og Walt, mens de øvrige

teoretiske bidrag fra Rynning, Ringsmose, Wivel og Balduk i højere grad skal ses som supplement og fundament til den forståelse, der gælder for henholdsvis allianceforhold og geopolitik.

Væsentlig gennem hele analysen er ideen om *nulsum-spil*, og det danske sikkerhedsperspektiv anskues i denne optik, hvor en relativ styrkelse af én stat betyder en relativ svækkelse af én anden. De inddragede realister deler alle denne antagelse, og analysens fundament bygger på denne forståelse, hvor henholdsvis *økonomi* og *kapabiliteter* er de to afgørende komponenterne til sikkerhed.

Ovenstående afsnit har præsenteret opgavens overordnede præmis, metodiske tilgang og teoretiske indgangsvinkel. De følgende afsnit vil med disse som udgangspunkt bidrage til besvarelsen af problemformuleringen.

Forståelsen af det dansk-grønlandske forhold, Grønlands økonomiske og demografiske situation samt råstoffers betydning er centrale elementer i opgaven. De nedenstående afsnit har til formål at klarlægge disse kontekstuelle forhold, som den efterfølgende analyse skal ses i relation til.

5.0 Beskrivelse af de grønlandske forhold

Grønland står overfor store økonomiske og demografiske udfordringer (Berlingske Tidenden, 2012a), og mineindustri og råstofudvinding er en af Grønlands bedste muligheder for at skabe vækst (Ibid. ; Naalakkersuisut, 2013). De grønlandske politikere skal i disse år træffe en række vigtige beslutninger vedrørende råstofområdet, der kan få afgørende betydning for øens økonomiske og velfærdsmæssige udvikling. Det er afgørende for Grønland, at øens politikere i de kommende år skaber mulighed for at tiltrække udenlandske investorer med risikovillig kapital, som minedriften behøver. Ved det grønlandske valg d. 12. marts 2013 blev ny koalitionsregering mellem Siumut, Atassut og Partii Inuit, dannet (Naalakkersuisut, 2013). Den nye regering ønsker at gøre op med den tidligere regerings kurs på råstofområdet, blandt andet ved at ændre i den nyligt

vedtagne Storskalalov³ (Information, 2013a). Med det nyligt offentliggjorte regeringsgrundlag understreger Hammond og hendes regering, at Grønlands fremtid langt fra er fastlagt. Den nuværende regering ønsker ligesom den forrige at kæmpe for et stadigt mere økonomisk uafhængigt og selvstændigt Grønland (Ibid. ; Politiken, 2013a).

5.1 Det historiske bånd mellem Danmark og Grønland

For at kunne behandle problematikken omkring investeringer i råstofudvinding i Grønland er det vigtigt at forstå båndet mellem Danmark og Grønland, og hvordan dette historisk har udviklet sig.

Grønland har siden 1721 stået i skyggen af Danmark som dansk koloni. Grønland har længe haft et ønske om at blive uafhængig af Danmark, både politisk og økonomisk. Et skridt nærmere dette ønske kom Grønland, da de i 1979 fik Hjemmestyre. I henhold til Hjemmestyrelovens § 1 stk. 2 fik Grønland mulighed for at oprette det første Landsting, der bestod af en grønlandsk valgt repræsentation, og et Landstyre, der stod i spidsen for den grønlandske forvaltning (Hjemmestyreloven, 1979: §1). Samtidig blev der overført en række forvaltningsområder fra Folketinget i Danmark til Hjemmestyret i Grønland (Ibid.: §4).

Råstofområdet var imidlertid stadig et område, hvor beslutninger skulle træffes i fællesskab med Danmark (Ibid.: § 8). I 2009 blev Selvstyreloven vedtaget i det danske Folketing, hvor alle partier, undtagen Dansk Folkeparti, stemte for loven (Statsministeren, 2009). Selvstyreloven betød blandt andet, at råstofområdet blev overdraget til grønlandsk forvaltning (Grønlands Selvstyrelov, 2009: §§ 2, 3).

Overdragelsen af råstofområdet er afgørende for opgavens analyse, da denne danner udgangspunkt for den debat, der er opstået omkring kompetencefordelingen mellem Danmark og Grønland.

³ Lov der giver mulighed for at drive mineindustri i stor skala. Storskalaloven fastslår, at løn- og arbejdsforhold i anlægsfasen af de pågældende projekter fastsættes efter aftale mellem virksomheden og medarbejdernes fagforening (Storskalaloven, 2012).

5.2 Råstofaktivitet i Grønland

Siden 1850 har der været minedrift forskellige steder i Grønland, og meget tyder på, at kulminationen indenfor mineindustrien kan være lige om hjørnet. Flere mineprojekter er nu under udvikling i Grønland, og endnu flere er på tegnebrættet (Berlingske Tidende, 2013b).

Fra grønlandsk side har man i de seneste år indført en række tiltag for at tiltrække udenlandske investorer. I december 2012 vedtog Grønland Storskalaloven, der giver udenlandske virksomheder mulighed for at drive industri i stor skala (Storskalaloven, 2012). Samtidig underskrev Grønland og EU i 2012 en fælles hensigtserklæring, der havde til formål at styrke fremtidigt samarbejde på råstofområdet, samt at sikre, at udvindingen af de grønlandske råstoffer sker under kommercielle vilkår (Europa-Kommissionen, 2012). Det betyder, at alle stater reelt set har mulighed for at få koncessioner til at drive minevirksomhed i Grønland.

5.3 Grønlands demografiske og økonomiske situation

Grønland skiller sig på mange måder ud fra resten af verden, idet øen er verdens største, men kun huser en befolkning på ca. 57.000 mennesker (Grønlands Statistik, 2013a). Den grønlandske befolkning har historisk set primært forsørget sig ved jagt og fiskeri. Fiskeriindustrien er i dag også det primære erhverv og tæller omkring 90 % af landets samlede eksport, men Grønland har behov for erhvervsudvikling, hvis fremtidig vækst og velfærd skal sikres (Berlingske Tidende, 2012a). Grønlands økonomi er afhængig af et årligt bloktilskud fra Danmark på 3,6 mia. kr. samt gunstige økonomiske aftaler med EU (Ibid.). Den grønlandske økonomi er dermed langt fra selv bærende (Ibid.).

Hertil kommer, at Grønland i fremtiden står overfor en demografisk udfordring, da antallet af ældre vil stige markant i forhold til antallet af folk i arbejde (Grønlands Statistik, 2013b: 1). Dette skaber store udfordringer i forhold til de offentlige finanser i fremtiden (Berlingske Tidende, 2012a). Råstofindustrien bliver derfor særlig vigtig for Grønlands erhvervsudvikling de kommende årtier.

5.4 Sjældne jordarter som strategiske råstoffer

Råstoffer indgår i stort set al moderne industriel produktion og spiller en stadig

stigende rolle for verdensøkonomien (DI, 2013). Råstoffer varierer i deres forekomst og anvendelse, og tilskrives derfor ikke den samme betydning. Særligt interessante er de råstoffer, der går under betegnelsen *strategiske råstoffer*.

I et nyligt udarbejdet notat fra GEUS, De Nationale Geografiske Undersøgelser for Danmark og Grønland, defineres strategiske råstoffer som materialer, der er nødvendige for forsvar og national sikkerhed. Ydermere betegnes de som strategiske, når stater er afhængige af import af disse, når der ikke er brugbare økonomiske substitutionsmuligheder, og når der er bekymring omkring mulighederne for at bryde mineralet eller for forsyningerne (Bilag 14, GEUS: 2). I en redegørelse til Grønlandsudvalget d. 13.12.2012 udtaler udenrigsminister Villy Søvndal sig således: *Strategisk betydning tillægges politisk af hvert enkelt land. Heri indgår som udgangspunkt en afvejning af, hvorvidt et givent råstof er af central betydning for et lands økonomiske eller forsvarsmæssige interesser* (Udenrigsministeriet, 2013)

Blandt de strategiske råstoffer findes blandt andet sjældne jordarter (GEUS, 2013:3f). Betegnelsen *sjældne jordarter* dækker over en række metaller med specielle fysiske og kemiske egenskaber⁴, der indgår i store dele af den industrielle produktion verden over (Greenland Minerals and Energy A/S, 2012b). Metallerne kan blandt andet bruges til fremstilling af stærke permanente magneter, der benyttes i elektriske motorer (Ibid.). De sjældne jordarter indgår derudover i produktionen af mobiltelefoner, computere og højteknologisk forsvar (DI, 2011: 105). Samtidig efterspørges jordarterne også i grøn teknologi, eksempelvis i batterier til hybrid- og elbiler (DI, 2012: 2). I forlængelse heraf er de sjældne jordarter af stor betydning for den fremtidige teknologiske udvikling og ønsket om en bæredygtig produktion. Stater er derfor afhængige af at have adgang til disse råstoffer. Efterspørgslen af sjældne jordarter er stor og stadig stigende og overstiger i disse år den globale produktion (Greenland Minerals and Energy A/S, 2012a).

⁴ Gruppen inkluderer de 15 lanthanider, grundstofferne lanthanum, cerium, praseodymium, promethium (forekommer ikke naturligt), neodymium, samarium, europium, gadolinium, terbium, dysprosium, holmium, erbium, thulium, ytterbium og lutetium. Grundstofferne yttrium og scandium kan også inkluderes, da de har samme kemiske egenskaber, så totalt er der 17 sjældne jordarters metaller (Greenland Minerals and Energy A/S, 2012, b).

På trods af mærkatet "sjældne" findes der forekomster af jordarterne mange steder i verden. De optræder ofte i så små koncentrationer, at udvindingen både er så omkostningsfuld og besværlig, at det ikke er rentabelt at udvinde dem (DI, 2012: 2). Udover i Kina, Australien og USA findes der store forekomster af sjældne jordarter i Grønland (DI, 2011: 103). I Grønland er der på nuværende tidspunkt kendskab til fire områder med forekomster af sjældne jordarter: Kvanefjeld, Kringlerne, Safartog og Karra (Videnskab.dk, 2011). Geologer vurderer, efter års prøveboringer, at der i Kvanefjeld højst sandsynligt findes verdens største enkeltstående forekomst af sjældne jordarter; en forekomst så stor, at den vil kunne dække ca. 25 % af efterspørgslen på verdensmarkedet i mange årtier frem (Greenland Minerals and Energy A/S, 2012a). Beslutninger om, hvem der i fremtiden får koncession til udvinding og salg af de grønlandske forekomster af sjældne jordarter er af stor strategisk betydning. De ovenstående afsnit danner udgangspunkt for følgende analyse og fungerer som forståelse af Grønland og forholdet til Danmark. I analysen indgår disse betragtninger som implicit fundament for de konkrete begivenheder, der analyseres.

6.0 Analyse af kinesiske investeringer og dansk sikkerhed

Følgende analyse behandler indledningsvist den juridiske gråzone, der er opstået mellem §19 i Danmarks Riges Grundlov og Grønlands Selvstyrelov. Dernæst analyseres de tre opstillede årsager, økonomi, allianceforhold og geopolitik, teoretisk. Årsagerne belyses i en realistisk teoriramme. Den teoretiske analyse skal besvare problemformuleringens spørgsmål om, hvorfor kinesiske investeringer i sjældne jordarter er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat.

6.1 Juridisk gråzone

Debatten om fremtidens investeringer i råstofudvinding af sjældne jordarter tager sit udgangspunkt i en diskussion om, hvilke stater, der kan få koncessioner til udvinding i Grønlands undergrund. Kinesiske investeringer i udvinding af sjældne jordarter befinder sig i en juridisk gråzone, da der er tvivl om, hvorvidt

investeringer i sjældne jordarter er et sikkerhedspolitisk spørgsmål eller ej. Af § 19 i Grundloven fremgår det, at den udenrigs- og sikkerhedspolitiske kompetence ligger hos den danske regering:

§ 19. Stk. 1: Kongen⁵ handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Uden folketingets samtykke kan han dog ikke foretage nogen handling, der forøger eller indskrænker rigets område, eller indgå nogen forpligtelse, til hvis opfyldelse folketingets medvirken er nødvendig, eller som iøvrigt er af større betydning. Ej heller kan kongen uden folketingets samtykke opsige nogen mellemfolkelig overenskomst, som er indgået med folketingets samtykke (Grundloven, 1953: §19).

Denne bestemmelse gælder for hele Det Danske Kongerige (Ibid.: §1). Dermed har den danske regering den udenrigs- og sikkerhedspolitiske kompetence i forhold til Grønland. Gråzonen opstår, idet Grønland, med Selvstyreloven i 2009, fik overdraget rettighederne til råstofferne i den grønlandske undergrund (Grønlands Selvstyrelov, 2009: §§ 2, 3). Som følge heraf er der i Grønland, oprettet en råstofstyrelse, der varetager råstofforvaltningen i Grønland samt står for markedsføringen af råstofferne overfor den internationale råstofindustri (Råstofstyrelsen, 2013).

Den udenrigs- og sikkerhedspolitiske kompetencefordeling berøres også i Selvstyreloven. Af Selvstyrelovens § 11 fremgår det, at den danske og grønlandske regering skal samarbejde i mellemfolkelige anliggender, så både Grønlands og det samlede Kongeriges interesser sikres (Grønlands Selvstyrelov, 2009: §11, stk. 2). Men det fremgår også, at den danske regering har det forfatningsmæssige ansvar og kompetencen i forhold til udenrigs- og sikkerhedspolitik (Ibid.: §11, stk. 3). Gråzonen bliver tydelig i Selvstyrelovens § 12, hvor det fremgår, at den grønlandske regering kan agere selvstændigt indenfor de sagsområder, der er overgået til grønlandsk forvaltning:

§ 12. Naalakkersuisut⁶ kan med fremmede stater og internationale organisationer forhandle og indgå folkeretlige aftaler på rigets vegne, herunder

⁵ Når der i Grundlovsbestemmelser står, at beslutninger træffes af kongen ligger den reelle kompetence altid hos regeringen (Germer, 2012: 35).

⁶ Betegnelse for den grønlandske regering

forvaltningsaftaler, som alene vedrører Grønland og fuldt ud angår overtagne sagsområder (Grønlands Selvstyrelov, 2009).

Spørgsmålet er derfor, hvorvidt investeringer i udvinding af sjældne jordarter i Grønland skal tolkes som et anliggende, der alene vedrører Grønland og kun angår råstofområdet, eller om det skal tolkes som et område, der angår hele Rigsfællesskabet, idet det kan have udenrigs- og sikkerhedspolitiske implikationer.

En præcis vurdering af, hvorvidt spørgsmålet om kinesiske investeringer i sjældne jordarter alene er et grønlandsk anliggende, eller hvorvidt det kan afstedkomme et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat, er vanskeligt for Grønlandsordførerne i det danske Folketing at afgøre, hvilket fremgår af de gennemførte interviews. Grønlandsordfører for Socialistisk Folkeparti, Steen Gade (SF), udtrykker det således:

Sjældne jordarter er i det felt, hvor man må sige: ja det har sikkerhedspolitiske implikationer, men det er ikke en entydig størrelse. Man kan ikke svare 100% klart på det (Bilag 6: Linje 15f. Steen Gade).

Tvivlen fremgår også af interviewet foretaget med Flemming Mortensen (S), Socialdemokratiets Grønlandsordfører:

Jamen det er det [sikkerhedspolitik], fordi det her [sjældne jordarter] kan spille ind ift. den fælles politiske balance, og det er jo ikke bare at slå op i et appendiks et eller andet sted og se om det [sjældne jordarter] er det [sikkerhedspolitisk spørgsmål] eller ej (Bilag 8: Linje 22f. Flemming Mortensen).

Ligeledes udtrykkes det hos Enhedslistens Grønlandsordfører Finn Sørensen (EL):

Der [sjældne jordarter] er jeg lidt mere i tvivl om, hvor juraen er, og det tror jeg egentlig også, at både den danske og den grønlandske regering er. Og det er nogle af de ting, de roder med i øjeblikket og prøver at finde ud af, hvor kompetencen ligger i forhold til det [Investeringer i udvinding af sjældne jordarter] (Bilag 5: Linje 76f. Finn Sørensen).

Det er tydeligt, at de tre ordførere ikke kan placere spørgsmålet om kinesiske investeringer i sjældne jordarter entydigt hos hverken det grønlandske Selvstyre eller den danske regering. Denne gråzone danner udgangspunkt for den debat, der har præget Folketinget såvel som medierne de seneste år. Følgende afsnit behandler de økonomiske konsekvenser, der potentielt kan opstå ved kinesiske investeringer i sjældne jordarter.

6.2 Økonomi og national sikkerhed

Ud fra Gilpins teori om økonomi som afgørende for staters sikkerhed analyseres, hvorfor kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland kan betragtes som et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat.

6.2.1 Kinas ageren på markedet for sjældne jordarter

Stater kan gennem virksomheder handle strategisk indenfor specifikke markeder for at forbedre statens handelsbalance og velstand (Gilpin, 2001: 124). Med forskellige økonomiske og politiske tiltag er det muligt for stater at hjælpe deres nationale virksomheder til at etablere en monopollignende position på verdensmarkedet (Ibid.:125). Denne strategi kendetegner den kinesiske stats ageren på markedet for sjældne jordarter. Den kinesiske statsleder Deng Xiaoping udtalte for over 20 år siden: *Mellemøsten har olien, vi har de sjældne jordarter* (DI, 2011: 111). Dette vidner om, at Kina de seneste 20 år har betragtet industrien for sjældne jordarter som en nøgleindustri, og at de har haft en langsigtet strategi om at indtage en dominerende position på verdensmarkedet. Udvinding af sjældne jordarter betragtes som en industri for avancerede mineraler, der ifølge Gilpin hører under de højteknologiske industrier, som er særligt afgørende for staters sikkerhed (Gilpin, 2001:124). Det skyldes, at de højteknologiske industrier tjener et dobbelt formål, idet de både er afgørende for den militære våbenindustri og for staternes konkurrenceevne (Ibid.). Samtidig genererer højteknologiske industrier positive eksternaliteter og har spill-over-effekt, hvilket kommer den samlede økonomi til gode (Ibid.: 216). Dette sker fordi positive eksternaliteter og spill-over-effekt, betyder at en fremgang for en industri vil medføre fremgang i andre industrier (Pindyck, 2009: 645f).

På baggrund af dette er det tydeligt, at kontrollen over markedet for sjældne jordarter er afgørende for Kina. Den kinesiske stat har da også valgt at gøre forskel på de industrielle sektorer, idet den støtter industrien for sjældne jordarter på forskellig vis (DI, 2011: 104). Gilpin påpeger, at regeringsstøtte til virksomheder eksempelvis kan ske gennem subsidier⁷, attraktiv långivning og strategisk handelspolitik (Gilpin, 2001:216). Der findes flere eksempler på, at den kinesiske stat har støttet industrien for sjældne jordarter blandt andet gennem industrispecifikke subsidier, der medvirker til at drive priserne på kinesisk producerede varer nedad (DI, 2013). Ydermere støtter staten, gennem China Development Bank, kinesiske minevirksomheders investeringer i strategiske råstoffer i udlandet (Jyllands-Posten, 2012). Kina har altså ydet støtte til politisk prioriterede industrier, og den strategiske satsning på markedet for sjældne jordarter er muliggjort gennem den statslige indgriben (DI, 2013). Den strategiske satsning har betydet, at Kina i dag er førende indenfor udvinding af sjældne jordarter. Kina har formået at skabe sig denne dominerende position på markedet dels ved at udnytte landets egne jordartsreserver, og dels ved at føre en offensiv handelsstrategi. Strategien har været, at Kina indledningsvis har dumpet priserne på de sjældne jordarter for at udkonkurrere andre stater (DI, 2012: 2f). Da råstofudvinding kan karakteriseres som en omkostningsfuld industri vil faldende priser betyde, at det ikke længere er rentabelt at udvinde pågældende råstof. Derfor har en prisdumping på sjældne jordarter fra kinesisk side betydet, at miner andre steder i verden er lukket (DI, 2010: 3). Efterfølgende har Kina investeret i udvinding af sjældne jordarter rundt om i verden for at afholde andre aktører fra at træde ind på markedet (DI, 2011: 104). Denne ageren, hvor der i stor stil investeres i produktionskapacitet for at holde andre ude, kan betegnes som *preemption* (Gilpin, 2001: 124). Særligt har Kina investeret i minedrift i afrikanske lande (DI, 2011: 105) og har gennemført bistands- og investeringsprojekter i en række lande, eks. Zambia (Politiken, 2012b).

Venstres Grønlandsordfører Gitte Lillelund Bech (V) mener, at de kinesiske

⁷ Negativ skat hvor sælgers pris overstiger købers pris og hvor differencen mellem de to priser betales af regeringen (Pindyck et al.; 2009: 339).

mineinvesteringer i Afrika og følgevirkningerne heraf bør overvejes nøje i forbindelse med fremtidige investeringer i Grønland, hvilket følgende citat understreger:

Det er et spørgsmål om, at vi har set, hvordan kineserne agerer udenrigspolitisk andre steder, og det de har gjort, specielt i Afrika, det er, at de er kommet ind via nogle andre projekter. De er kommet ind via udviklingsbistand og alt muligt andet, og så på et senere tidspunkt, når de har fået foden indenfor og er blevet rigtig gode venner med det pågældende styre, så får de adgang til det, som netop er det, der kan føre til, at de kan få monopol. Og på den vis kan man sige, så skal vi da være opmærksomme, når vi har set, at det er den måde kineserne har ageret på før i andre lande (Bilag 3, Linje: 99f. Gitte Lillelund Bech).

Der findes samtidig et eksempel på, at kinesiske minevirksomheder har ansøgt om udvindingstilladelse til sjældne jordarter i en mine i Australien i 2009. Kina tilbød det australske mineselskab Lynas Corporation 252 mio. dollar for en stor aktieandel i selskabet, mod, at selskabet skulle fortsætte udviklingen af mineudvinding af sjældne jordarter i Australien. Dette tilbud afviste den australske regering dog med den begrundelse, at disse investeringer ville være i modstrid med deres strategiske interesser og alliancepartnere (Politiken, 2012a).

Med disse eksempler fra Afrika og Australien er det tydeligt, at Kinas ageren på markedet for sjældne jordarter kan karakteriseres ved en *preemptionstrategi*. Denne strategi forstærkes af Gilpins idé om *first-mover advances*, der påpeger fordelene ved at være den aktør, der handler først på et bestemt marked (Gilpin, 2001:125). Disse fordele opstår, fordi mineindustri for avancerede mineraler, heriblandt sjældne jordarter, er industrier, hvor faktorer som *economies of scale* og *learning by doing* er afgørende (Ibid.: 124). Udfra ideen om *economies of scale* har Kina en betydelig fordel ved at udvide sin minedrift på området for sjældne jordarter (Ibid.: 215). Samtidig får Kina på baggrund af forståelsen af *learning by doing* mulighed for at opbygge enestående erfaring og kompetence til at føre minedrift. Samlet set betyder dette, at Kina har en betydelig fordel ved at være *first-mover* på området. Denne *first-mover advantage* er medvirkende til at

forstærke situationen, hvor Kina underminerer konkurrencen fra andre stater. Ved at handle strategisk på markeder, hvor der er ufuldkommen konkurrence, kan stater forbedre deres handelsbalance og den samlede nationale velfærd (Ibid.: 124).

Derfor er brugen af *dumping* og *preemption*, samt rollen som *first-mover* et udtryk for, at Kina ønsker at tilegne sig en dominerende position på markedet for sjældne jordarter.

Strategien har resulteret i, at Kina i øjeblikket sidder på ca. 97% af udvindingen af sjældne jordarter på verdensmarkedet (DI, 2011: 104). Samlet set kan Kinas ageren på markedet for sjældne jordarter derfor karakteriseres som *aggressiv merkantilisme* (Gilpin, 1987: 32). Med det forstås, at Kinas dominerende position på markedet for sjældne jordarter betyder, at staten har stigende international økonomisk og politisk magt. Steen Gade (SF), beskriver i følgende citat, hvordan Kinas mål er at blive en økonomisk stormagt:

Spørger du mig, så er jeg derhenne, hvor jeg mener, at Kina er stærkt på vej, og har et klart mål om at blive en økonomisk stormagt. Det tager lang tid. Men derfor går det jo hurtigere end noget andet sted på kloden (Bilag 6: Linje 179f. Steen Gade).

Ydermere understreger følgende citat fra det amerikanske energiministerium Kinas aggressive opførsel, hvor det fremgår, at Kina fører en offensiv industriel politik, hvor de styrker deres produktion, begrænser eksport, omgår miljømæssige regler og begrænser andre stater i at investere i sjældne jordarter (U.S Department of Energy, 2011: 66).

Sammenfattende kan det fastslås, at Kinas ageren, ud fra Gilpins terminologi, har styrket statens økonomi. Den kinesiske ageren har resulteret i, at der på markedet for sjældne jordarter er skabt en nærmest monopolitisk situation. Kinesiske investeringer i Grønland vil derfor være en klar cementering af et verdensmonopol. Reserverne i Grønland er dermed vigtige for både Kina og verdens øvrige stater; for Kina er reserverne afgørende for, om de kan forblive monopolister, mens de grønlandske reserver for de øvrige stater bliver en mulighed for at bryde med Kinas monopol. Chefen for Forsvarsakademiet, Nils Wang, deler denne forståelse af Kinas ageren på råstofområdet:

Det har lykkedes Kina i fuldstændig ubemærkethed at få monopol på det her [sjældne jordarter]. Det er Deng Xiaoping, der for 20 år siden besluttede sig for, at det her skal være deres Saudi Arabien monopol og det har de bare kunnet gøre. De dumpede priserne, så lukkede minerne, så overtog de dem (Bilag 4: Linje 577f. Nils Wang).

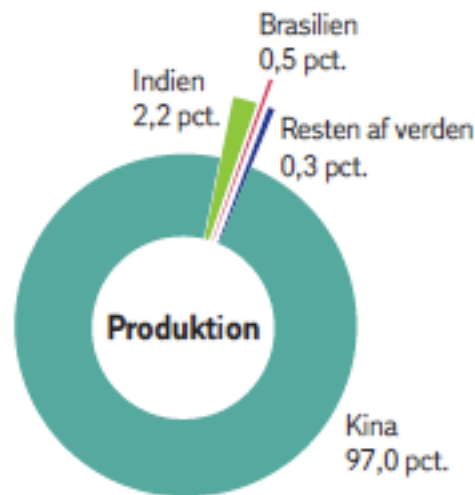
Wang beskriver her, hvordan Kina, ved hjælp af *dumping* og *preemption*, har skabt sig en dominerende status på markedet for sjældne jordarter. Et verdensmonopol vil medføre en række konsekvenser for andre stater, heriblandt den danske. Følgende afsnit vil ud fra Gilpins ide om økonomi og sikkerhed belyse, hvordan Kinas ageren kan blive af sikkerhedspolitisk betydning for Danmark.

6.2.2 Kinesisk monopol og dansk sikkerhed

Danmark betragtes som en småstat ud fra forståelsen om *kapabiliteter*, da Danmark hverken har en stor population, et højt BNP eller store militærudgifter (Wivel et al., 2010: 5). Småstaters økonomi er langt mere afhængig af import og eksport end store staters, hvilket gør, at dansk økonomi er mere skrøbelig overfor økonomiske fluktuationer (Thorhallson, 2010: 200). Småstater er samtidig ofte de første, der rammes, hvis der opstår en international økonomisk krise (Ibid.). Dette er udgangspunktet for, at et kinesisk monopol kan være et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat. Danmark er som resten af den vestlige verden afhængig af import af sjældne jordarter (DI, 2011: 105). Som småstat er det særligt afgørende for Danmark, at denne import er stabil, samt at priserne på markedet for sjældne jordarter ikke fluktuerer væsentligt. Dette er ikke tilfældet. Kina har blandt andet hævet priserne ved at indføre eksportkvoter og -skatter.

6.2.2.1 Konkurrenceevne og forsyningssikkerhed

Kinas positionering på markedet for sjældne jordarter fremgår af nedenstående figur, der afbilder verdensfordelingen af produktionen af sjældne jordarter i 2011. Her ses det, at Kina står for størstedelen af denne produktion.

Figur 1: Cirkeldiagram over verdensfordelingen af sjældne jordarter. Kilde: (DI, 2011)

I de gennemførte interviews fremhæves Kinas monopolistiske situation som udslagsgivende for, hvorvidt der er tale om et sikkerhedspolitisk spørgsmål. Dette betones af blandt andre Jeppe Mikkelsen (R), Gitte Lillelund Bech (V) og Per Stig Møller (K):

Sikkerhedsspørgsmålet er jo, hvis kineserne 100% sidder på verdensmarkedet [for sjældne jordarter] (Bilag 7: Linje 78. Jeppe Mikkelsen).

Det kan være et problem, hvis det er sådan så Kina ender med at have monopol på nogle bestemte sjældne jordarter (Bilag 3: Linje 54f. Gitte Lillelund Bech).

Det der gør det [udvinding af sjældne jordarter] til et sikkerhedsspørgsmål, det er, hvis nogle får monopol, så kan vi komme ud for, at det bliver brugt mod vores sikkerhed (Bilag 9: Linje 66f. Per Stig Møller).

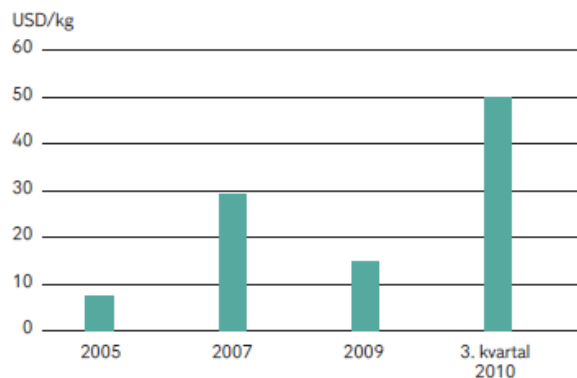
Ordførerne gør det i disse udtalelser klart, at et monopol kan have sikkerhedspolitiske implikationer. Monopolet kan have tre konsekvenser, der kan påvirke dansk sikkerhed: Svækket konkurrenceevne, svækket forsyningssikkerhed og mulighed for blackmailing.

Disse konsekvenser er vigtige ud fra Gilpins teoretiske idé om, at økonomi er en væsentlig faktor for international politik (Gilpin, 1987: 3). Forståelsen af *nulsum-spil* karakteriserer ordførernes udsagn om et kinesisk verdensmonopol som

særlig problematisk. En monopolitisk situation vil sige, at markedet kun består af én udbyder og flere efterspørgere (Pindyck et al. 2009: 349f). Det betyder, at producenten frit kan fastsætte pris og mængde ud fra økonomiske overvejelser, der maksimerer profitten. Et monopol er skadeligt for økonomien, idet prisen er højere og mængden er mindre end under fuldkommen konkurrence (Ibid.). Under monopollignende tilstande er der derfor ikke tale om en pareto-optimal⁸ økonomi. *Nulsum-spillet* betyder, at Kina kan betragtes som relativt stærkere end Danmark på grund af Kinas position som monopolist. Kina har som producent, magt til at bestemme pris og mængde på de sjældne jordarter (DI, 2010: 1). Priserne på sjældne jordarter er steget voldsomt siden 2005. Prisen lå dengang på under 10 USD pr. kg., mens prisen i 2010 var 50 USD pr. kg (DI, 2011: 108). Dette fremgår af nedenstående figur.

Den voldsomme prisstigning på Neodymium forventes at fortsætte

Prisudviklingen på udvalgt sjælden jordart (neodymium oxide) (USD/kg)

Figur 2: Pindediagram over prisudvikling for sjældne jordarter. Kilde: (DI, 2011).

Denne prisstigning skyldes, at Kina har belagt de sjældne jordarter med eksportkvoter, der fordyrer en produktion, hvor sjældne jordarter indgår (DI, 2011: 106). Kinesiske virksomheder, der anvender sjældne jordarter i deres produktion har mulighed for at producere billigere end virksomheder i Danmark

⁸ Ved en pareto-optimal situation kan ingen stilles bedre uden andre stilles dårligere (Pindyck, 2009: 590).

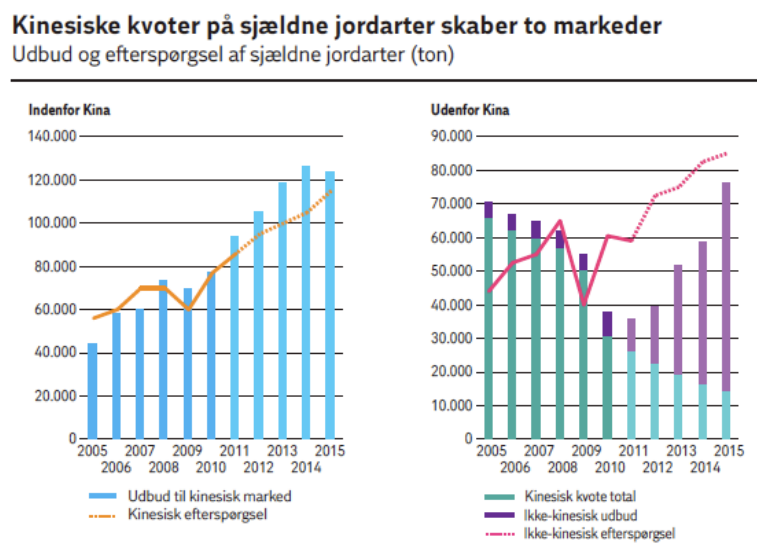
grundet eksportkvoterne. Dansk konkurrenceevne kan derfor svækkes, hvis et kinesisk monopol på sjældne jordarter opstår (Ibid.: 109).

Chefen for Forsvarsakademiet, Nils Wang, beskriver en situation, hvor prisen på jordarterne reguleres fra kinesisk side, samt hvilke konsekvenser det vil have for Danmark:

Det er jo et konkurrencemæssigt problem for dansk erhverv og industri, at man ikke kan købe de her ting, hvis man ikke kan købe dem til markedspris. Det fordyrer jo situationen (Bilag 4: Linje 533f. Nils Wang).

En kinesisk koncession til udvinding af sjældne jordarter i Grønland vil, som nævnt, styrke Kinas monopolstatus yderligere, hvilket kan resultere i, at prisen på sjældne jordarter udenfor Kina, i endnu højere grad, kan bære præg af, at Kina regulerer den gennem eksportkvoter.

I forlængelse heraf er det tydeligt, at markedet for sjældne jordarter, udenfor Kina, ikke er pareto-optimalt, fordi Kina ikke udbyder en tilstrækkelig mængde i forhold til verdens efterspørgslen.

Figur 3: Graf over prisforskel på markederne for sjældne jordarter. Kilde: (DI, 2011).

Ovenstående figur illustrerer, at der er skabt to markeder for sjældne jordarter, et kinesisk og et for de øvrige stater, grundet eksportkvoterne. For Danmark medfører eksportkvoterne ikke blot en svækkelse af dansk konkurrenceevne,

men også en svækkelse af forsyningssikkerheden. Danske industrier risikerer ikke at have adgang til en tilstrækkelig mængde sjældne jordarter til at kunne opretholde deres produktion, hvis Kina på grund af monopolet bestemmer udbudsmængden af sjældne jordarter (DI, 2010: 1). Danske virksomheder kan dermed blive nødsaget til at flytte deres industrielle produktion til Kina, hvor udbud og efterspørgsel stemmer overens, hvilket kan sikre forsyningen af sjældne jordarter (Ibid.: 3). Nils Wang påpeger denne problematik:

Altså når Vestas produktion flytter til Kina, så er det i min optik ikke fordi timelønnen i Vestjylland er for høje, så er det, fordi man får forsyningssikkerhed af sjældne jordarter og får dem formentlig også med rabat, hvis man flytter sin produktion derud. Og så vil Kina formentlig aflure, hvordan man bygger dem og så på et eller andet tidspunkt køber man Vestas ud, og så har vi ikke den industri mere. Det er jo smart, og langsigtet strategi, så det vil noget (Bilag 4: Linje 546f. Nils Wang).

Det sikkerhedspolitiske spørgsmål for den danske stat opstår, idet Danmark ikke kan konkurrere på lige fod med Kina samt ikke kan vide sig sikker på importen af sjældne jordarter. Dette påvirker dansk *industri* negativt. Koblingen mellem *industri* og sikkerhed ses ud fra Gilpins idé om *velstand*, idet *velstand* skabes gennem industriel produktion. *Velstand* er middel til magt, og magt er middel til sikkerhed (Gilpin, 1987: 32). En situation, hvor Danmark ikke har adgang til den tilstrækkelige mængde sjældne jordarter eller ikke prismæssigt kan konkurrere med kinesiske virksomheder indenfor en specifik produktion, der kræves for at kunne opretholde produktion og *industri* er yderst skadelig for staten, fordi *industri* er værdifuld for enhver stat, fordi *industrier* er et fundament for national sikkerhed (Ibid.: 33). Ud fra denne forståelse, er de to økonomiske parametre, konkurrenceevne og forsyningssikkerhed, afgørende for dansk sikkerhed. Den konkurrencemæssige svækkelse og reducerede forsyningssikkerhed kan resultere i, at *industrierne* i Danmark ikke kan opretholdes og må lukke ned eller outsource til Kina, hvor de er garanteret forsyning og priser på samme niveau som kinesiske industrier (DI, 2010: 3). Dette kan resultere i svækkelse af dansk magt og dermed af dansk sikkerhed. Ud fra denne forståelse bliver det tydeligt,

hvorfor der er tale om et sikkerhedspolitisk spørgsmål i forbindelse med kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland.

6.2.2.2 Blackmailing

En sidste konsekvens ved monopolen består i mulige politiske implikationer. Det kinesiske monopol kan være skadeligt for dansk sikkerhed på grund af den magt som Kina får over det danske importmarked. Danmarks afhængighed af import af kinesiske jordarter skaber et asymmetrisk forhold mellem Kina og Danmark. Ud fra forståelsen af international interdependens som værende asymmetrisk kan handel være et middel for stater til at øge deres magt over andre stater (Gilpin, 1987: 57). Denne problematik fremhæver Per Stig Møller (K) som afgørende for dansk sikkerhed:

Rigsfællesskabets sikkerhed bliver bragt i fare, fordi nogle får totalt monopol på nogle sjældne jordarter, som vi skal bruge i vores computere osv., og derved kan blackmaile den vestlige verden eller Danmark ved at sige: jamen vi vil ikke handle med jer, eller vi vil straffe jer handelsmæssigt eller politisk, hvis ikke I gør som vi vil have, og hvis ikke I gør som vi vil have, så får I ikke de jordarter. Altså så får vi ikke de komponenter. Så er det jo et sikkerhedsspørgsmål (Bilag 9: Linje 17f. Per Stig Møller).

Ud fra denne betragtning er det klart, at den magt, som et kinesisk monopol medfører både kan udøves direkte økonomisk, og i form af et politisk pres, der rækker udover problematikken om de sjældne jordarter.

Gilpin påpeger, at en dominerende magt indenfor et marked kan øge indflydelse på andre stater ved at åbne markedet for dets "friendly states" og nægte adgang til dets "unfriendly ones" (Gilpin, 1987: 76). En sådan situation opstod i 2010 mellem Kina og Japan. Kina lukkede for forsyningen af sjældne jordarter til Japan i en måned grundet en konflikt mellem de to stater om kinesisk fiskeri på japansk territorium. Det kinesiske eksportstop var yderst skadeligt for Japan, og sagen endte med, at Japan undskyldte overfor Kina, på trods af, at Japan havde retten på sin side (DI, 2011: 107). Denne episode vidner om, hvor stor en magt et verdensmonopol giver en stat. Danmark betragtes ikke i dag som en fjende-stat

for Kina, men da det ikke er muligt at spå om, hvordan et fremtidigt Kina vil opføre sig, er et kinesisk monopol på sjældne jordarter et sikkerhedspolitisk spørgsmål for Danmark i dag. Dette pointerer Jeppe Mikkelsen (RV) og understreger, at det er afgørende for dansk sikkerhed, hvilken retning Kina udviklinger sig:

Ingen kan jo spå om fremtiden, og man ved jo ikke, hvordan Kina udenrigspolitisk udvikler sig fremadrettet. Det kan være de går i en retning, som er meget positiv, set med vestlige øjne, det kan også være de går i en retning, som ikke er så positiv, set med vestlige øjne. Hvis vi har det sidste scenarie, så er det da klart, at det er et [sikkerheds]problem, at de sidder på så strategisk en ressource og har det monopol (Bilag 7: Linje 88f. Jeppe Mikkelsen).

Den uvished, der hersker om Kinas fremtid er en væsentlig faktor i spørgsmålet om kinesiske investeringer i sjældne jordarter. Ikke desto mindre kan det betragtes som et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat. Per Stig Møller (K) betoner da også denne pointe ved at fremhæve, at sikkerhedstrusler ikke nødvendigvis er nært forestående, men stadig er sikkerhedspolitiske spørgsmål:

Jeg tror såmænd ikke vi [Danmark] bliver udsat for noget særligt. Men de [Kina] får jo muligheden. Det kan ikke nytte noget, at man bare tænker: kommer der risiko i morgen? Nej der er ingen risiko i morgen. Der kommer ikke nogen krig i morgen. Der sker ikke en skid i morgen. Men vi ved jo ikke, hvad der sker om 10-15 år. Så jeg har altid sagt, at hvis man ikke kan tænke 20 år frem, så skal man ikke være udenrigsminister. Så skal man finde et andet job. Og derfor skal man også tænke de 20 år frem (Bilag 9: Linje 273f. Per Stig Møller).

I citatet ses den økonomiske magt, som Kina besidder med monopolet, som et sikkerhedsspørgsmål for Danmark på længere sigt.

Samlet set kan det konkluderes, at de økonomiske konsekvenser, der er analyseret ved hjælp af Gilpins teoretiske ramme, betyder, at kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat. Svækket konkurrenceevne, reduceret forsyningssikkerhed

og mulighed for blackmailing altså er væsentlige faktorer for spørgsmålet om dansk sikkerhed.

Følgende afsnit vil behandle den anden årsag til, hvorfor der er tale om et sikkerhedspolitisk spørgsmål. Udgangspunktet for afsnittet er stadig den monopolistiske situation, men fokus er i højere grad på allianceforhold frem for på konkrete økonomiske faktorer.

6.3 Danmarks allianceforhold til USA

Den økonomiske monopolistiske situation, som Kina har skabt på verdensmarkedet er, som ovennævnte afsnit har belyst, skadelig for både Danmark og de øvrige stater i verden, der er afhængige af sjældne jordarter. USA er en af de stater, der særligt har udtrykt bekymring for det kinesiske monopol (Ingeniøren, 2011). En rapport fra det amerikanske energiministerium behandler problematikkerne vedrørende sjældne jordarter. I denne rapport betragtes Kinas monopol som en stor udfordring for amerikanske *industrier* (U.S Department of Energy: 2011: 81). En af udfordringerne ved et kinesisk monopol opstår i særlig grad omkring grundstoffet Samarium, som er en af de 17 jordarter (Ibid.: 9). Dette metal anvendes blandt andet i amerikansk militærindustri, hvor produktion af præcisionsstyrede våben, lasere, kommunikationssystemer, flyveelektronik, "night vision equipment" og satellitstyr er baseret på dette grundstof (U.S Department of Energy, 2011: 147; CNN, 2012). Nils Wang fremhæver den amerikanske afhængighed af sjældne jordarter:

Højtydende elektronik er stort set det, som indgår i enhver militærproduktion af isenkram. Missiler, styresystemer, radar mv. Det der egentlig bare er problemet for militærindustrien, set i et amerikansk perspektiv fx er: jamen USA's våbenindustri er død afhængig af, at man får sjældne jordarter fra Kina. Og spørgsmålet er om man på sigt kan tillade sig at have denne afhængighed (Bilag 4: Linje 513f. Nils Wang).

Som beskrevet i foregående afsnit svækker et kinesisk monopol Danmarks forsyningssikkerhed. Samme problematik er relevant i spørgsmålet om forsyning

af sjældne jordarter til produktion af amerikansk militærudstyr. Det skal ikke forstås som, at Danmark ikke er underlagt denne militære forsyningsmæssige problematik, men da USA anvender en væsentlig højere procentdel af deres BNP på militærudstyr, end Danmark gør (Globalis, 2010), er problematikken mere alvorlig set fra et amerikansk ståsted. Den sjældne jordart, Samarium, produceres overvejende af Kina, hvilket gør, at USA er afhængig af kinesisk import af dette grundstof, som Nils Wang påpeger. Den kinesiske dominans har resulteret i, at Kina har belagt grundstoffet med eksportkvoter og tariffer (U.S Department of Energy, 2011: 147). Dette fordyrer militærproduktionen i USA, hvilket kan resultere i en svækkelse af amerikanske militærressourcer.

Militærkapabiliteter forstås her som militærressourcer af den ene eller anden slags. Situationen med et kinesisk monopol på sjældne jordarter er kritisk for produktionen af amerikanske *militærkapabiliteter*, og dermed for amerikansk sikkerhed. Det skyldes logikken om *nulsum-spil* (Ibid.: 105), hvor en reducering i amerikanske *militærkapabiliteter* resulterer i en relativ styrkelse af kinesisk sikkerhed og dermed svækkelse af amerikansk sikkerhed.

Denne situation præger dansk sikkerhed gennem den militære alliance, Danmark har med USA. Efter den kolde krig kan det internationale system karakteriseres som et unipolært system med USA som hegemon (Hansen, 2011: 5f). USA betragtes som den væsentligste part i NATO-alliancen og bærer derfor den største militære byrde i alliancen (Morrow, 2000: 77f). En central årsag til allianceformation er, at stater indgår i alliancer for at øge deres sikkerhed (Snyder, 1984: 462). Danmark betragtes som en småstat, der siden den kolde krig har fået sin sikkerhedsgaranti fra USA gennem NATO (Ringsmose, 2007: 25). USA er i dag stadig hovedleverandør af militær sikkerhed for hele den europæiske region (Wivel, 2005: 23), og den danske sikkerhedspolitiske strategi er baseret på, at USA vil støtte Danmark, hvis det kommer til en tilspidset situation (Rynning, 2003 i Rasmussen 2012: 21). Danmark og USA's allianceforhold er kendetegnet ved et asymmetrisk forhold, hvor Danmark betragtes som den svagere småstat sammenlignet med den stærke supermagt USA (Wivel et al., 2010: 15). Får USA svækkede *militærkapabiliteter*, kan det resultere i et sikkerhedsspørgsmål for den danske stat, da Danmark ikke i

samme grad kan forvente en militær opbakning fra USA.

At amerikanske *militærkapabiliteter* svækkes betyder naturligvis også en nedgang i amerikansk sikkerhed i sig selv, hvilket udfordrer dansk sikkerhed yderligere. I spørgsmålet om kinesiske investeringer i Grønland bliver Danmarks alliance med USA udfordret. Grønlands behov for udenlandske investeringer i råstofudvinding, også i sjældne jordarter, kan blive en udfordring for Danmarks allianceforhold til USA, hvilket skyldes, at den danske regering, som nævnt tidligere, har den sikkerhedspolitiske kompetence i Rigsfællesskabet. Derfor skal Danmark håndtere USA's forståelse af kinesiske investeringer som sikkerhedspolitik, samtidig med, at man fra dansk side skal forholde sig til Grønlands ønske om økonomisk vækst og aktivitet via udenlandske investeringer fra blandt andet Kina. Som Nils Wang fremhæver er det Danmark, der skal forholde sig til den amerikanske bekymring:

Man vil, fra USA's side, formentlig banke på hernede i København først, fordi det er København, som formelt set har den danske udenrigspolitik som ansvar, og så vil man sige: det der [kinesisk monopol], det synes vi er en rigtig rigtig dårlig ide. Og hvis USA kommer og siger det til det danske Udenrigsministerium eller den danske statsminister, så vil den danske statsminister være nødt til at reagere (Bilag 4: Linje 155f. Nils Wang).

For Danmark kan det derfor ende med en afvejning mellem Grønlands økonomiske og handelsmæssige interesser og amerikanske sikkerhedspolitiske interesser. Dette danske dilemma fremhæver Nils Wang som én årsag til, at investeringerne er af sikkerhedspolitisk betydning:

...[Rigsfællesskabet] har jo en sikkerhedspolitik, der er bygget op om et alliance tilhørsforhold, der hedder NATO, og når man siger NATO, siger man også USA, og når man siger Grønland, siger man Thule, og når man siger Thule, siger man USA. Så sikkerhedspolitisk har vi valgt at orientere os mod den alliance. Vi baserer vores sikkerhedsgarantier på, at den dag, der er nogle, der skulle gå hen og stille spørgsmålstejn ved vores integritet som land og som Kongerige, så har vi en alliance som vi er medlem af (...). Hvis man har den orientering i sikkerhedspolitisk forstand, men fuldstændig ukritisk lukket fx Kina ind i Grønland uden overhovedet

at stille spørgsmålstegn, men bare har et rent kommercielt forhold til det (...) så kommer det her på kollisionskurs på et eller andet tidspunkt. (Bilag 4: Linje 121ff. Nils Wang).

Nils Wangs betoning af konflikten mellem økonomiske og sikkerhedspolitiske interesser er netop det, der ligger til grund for, at investeringerne er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for Danmark. Som Glenn Snyder påpeger kan alliancer bryde sammen, hvis en af parterne ikke, til en vis grad, tilpasser sin politik til den samlede alliances interesser (Snyder, 1997: 19). I tilfældet med kinesiske investeringer i Grønland opstår det sikkerhedspolitiske spørgsmål, hvis Danmark indirekte cementerer et monopol i Grønland, ved ikke at gribe ind overfor kinesiske investeringer og dermed uintenderet går mod USA's sikkerhedspolitiske interesser. Snyders udlægning af alliancesammenbrud er ikke et sandsynligt scenarie i tilfældet med Danmark og USA, men konsekvenser som diplomatisk pres og mindre dansk handlerum er i højere grad realistiske konsekvenser. Nils Wang fremhæver netop denne situation:

USA har mange facetter at spille på, hvis de ønsker at lægge pres på allierede stater, fordi de er en supermagt, som de fleste vestlige lande ønsker at være på god fod med (Bilag 13: Linje 12f. Nils Wang).

Det sikkerhedspolitiske spørgsmål for Danmark opstår dermed i relationen til USA og er en indirekte sikkerhedskonsekvens af et kinesisk monopol på sjældne jordarter. Det er vigtig at påpege, at Grønland og Danmark ikke nødvendigvis har modstridende sikkerhedspolitiske interesser i forhold til alliancen med USA, men som tidligere fremhævet har Grønland store økonomiske problemer og måske ikke "råd" til at afvise investeringer på bekostning af fremtidige sikkerhedspolitiske interesser. Denne problematik fremhæves af Nils Wang:

Jeg tror ikke Grønland har tid til at vente på, at der er nogle, der prøver at komme op med et alternativ til det [Kina], fordi de er 5 minutter i 12 med deres økonomi og deres demografi, så der skal til at ske noget (Bilag 4: Linje 151f. Nils Wang).

Omvendt mener han dog, at Grønland heller ikke har ”råd” til at gå imod amerikanske sikkerhedsinteresser i spørgsmålet om sjældne jordarter:

Grønland har ikke råd til at være fuldstændig ligeglade med, at kineserne sidder på 97% af de sjældne jordarter, fordi dér tror jeg, at man overtræder en usynlig linje [I forhold til USA] (Bilag 4: Linje 153f. Nils Wang).

Det er tydeligt, at der kan opstå et dilemma med hensyn til, at Danmark skal træde i karakter og prioritere interesserne. Dette trade-off mellem amerikanske sikkerhedspolitiske interesser og Grønlands økonomiske situation er en af årsagerne til, at der er tale om et sikkerhedspolitisk spørgsmål for Danmark.

Gennem ovenstående analyse af det danske allianceforhold til USA er det klart, hvordan både afhængigheden af amerikansk militær og af alliancen som sådan er væsentlige faktorer for dansk sikkerhedspolitik. Det er tydeligt, at det både er direkte økonomiske konsekvenser for Danmark og mere indirekte allianceforholdskonsekvenser, der er afgørende for, at kinesiske investeringer i sjældne jordarter er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat.

Følgende afsnit vil fremhæve den sidste årsag i analysen: geopolitik.

Udgangspunktet for den geopolitiske årsag er ligeledes kinesiske investeringer i sjældne jordarter, men den er, som med årsagen allianceforhold, en mere indirekte årsag.

6.4 Geopolitiske aspekter ved kinesiske investeringer

Foruden den direkte betydning af det kinesiske monopol samt de mulige komplikationer af monopolet for allianceforholdet til USA bør også geopolitiske aspekter medregnes i forklaringen af, hvorfor kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat.

Geopolitik handler om, hvordan forskellige territorier varierer i betydningen for stater. Territoriernes egenskaber er bestemmende for, hvilken værdi stater tillægger dem (Balduk et al., 2006: 9).

I flere af de gennemførte interviews fremhæves de geopolitiske aspekter ved kinesiske investeringer i Grønland. Det geopolitiske aspekt knytter sig til spørgsmålet om kinesiske investeringer i sjældne jordarter, men fokus er på den

territorielle betydning, som disse investeringer kan få. Investeringerne kan betyde en øget kinesisk tilstedeværelse i Grønland, hvilket udfordrer dansk sikkerhed.

6.4.1 Territorielle områders betydning

Spørgsmål om investeringer i Grønland og dansk sikkerhedspolitik må ses i en geopolitisk sammenhæng, da nogle territorielle områder er af særlig betydning for staterne grundet områdernes specifikke egenskaber (Balduk et al., 2006: 9). Grønlands unikke placering i det arktiske område samt de store forekomster af naturressourcer gør, at Grønland må betragtes som et betydningsfuldt og væsentligt territorium for andre stater, der er mulighed for råstofudvinding og adgang til nye sejlruter, hvilket kan bidrage til økonomisk vækst. Da økonomisk vækst øger staters sikkerhed (Waltz, 1979: 192) er Grønland et strategisk vigtigt territorium for andre stater i deres forsøg på at opnå målet om sikkerhed. Udfra den betragtning bliver geopolitiske overvejelser relevante i spørgsmålet om, hvorfor investeringer i råstoffer i Grønland er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for Danmark.

6.4.2 Territoriel kapabilitet

En følge af de kinesiske investeringer i Grønland er, at Kina kan få en indflydelsesrig position på øen, hvilket vil udfordre dansk sikkerhed. Udfra Waltz' idé om *kapabiliteter* og *nulsum-spil* (Waltz, 1979: 131, 195), er én vigtig *kapabilitet territorium* (Ibid.). Kinesiske investeringer kan betragtes som et led i en overordnet strategi om at opnå *territorium* i Grønland. Investeringer, i stor skala, kan dermed blive en "vej ind" i Grønland for Kina. Denne strategi har Kina tidligere benyttet sig af andre steder. Zambia er et tydeligt eksempel på et land, hvor kinesiske investeringer har medført flere andre kinesiske aktiviteter, hvilket i sidste ende har betydet øget kinesisk indflydelse i den pågældende stat. En central geopolitisk strategi er netop, at stærke stater sikrer sig geopolitisk indflydelse og dominans over svagere stater gennem finansiel og teknologisk støtte (Jones et al., 2004: 47). Denne geopolitiske strategi er anvendt i forbindelse med kinesiske investeringer i kobberminer i Zambia. Investeringerne har medført, at kinesisk statsejede minevirksomheder er

kommet til landet. For at muliggøre og effektivisere kobberudvindingen har en række tiltag været nødvendige, såsom udvidelse af landets infrastruktur samt opførelse af boliger til minearbejderne. Mange af disse infrastrukturelle tiltag er udført af kinesiske entreprenørfirmaer og underleverandører, der ligeledes er under kinesisk statslig kontrol (Information, 2012). Resultatet af de kinesiske aktiviteter har været, at Kina i høj grad har fået politisk og økonomisk indflydelse i Zambia. Der kan naturligvis ikke sættes lighedstegn mellem Zambia og Grønland, men man er fra dansk side opmærksom på, hvordan Kina har ageret i Afrika. Eksempelvis udtrykker Gitte Lillelund Bech (V) en frygt for, at Kina vil opføre sig på en lignende måde i Grønland i følgende citat:

Det jeg tror, der er frygten hos mange er, at vi kommer til at se kineserne gøre det samme, som de har gjort i andre lande eksempelvis i Afrika (...) (Bilag 3: Linje 131f. Gitte Lillelund Bech).

Et argument, der taler for, at Kina reelt set har mulighed for at etablere sig og få indflydelse i Grønland, er øens unikke størrelse. Den lille befolkning og det uvejsomme landskab med begrænset infrastruktur gør, at scenariet om, at Kina kan positionere sig i Grønland ikke forekommer urealistisk. Hvis der fra kinesisk side investeres i sjældne jordarter i Grønland kræver dette, at der etableres forhold, som eksempelvis udbygning af infrastrukturen og opførelse af boliger, hvilket kan finansieres af Kina, som det er sket andre steder, så udvindingen kan finde sted. (Information, 2012). Ydermere vil udvindingen kræve organisering mellem Grønland og Kinas centraladministration fx i spørgsmål om kinesiske minearbejdere, der kommer til Grønland for at arbejde i anlægsfasen (Storskalaloven, 2012). Den særlige konstellation, med en befolkning på blot ca. 57.000 indbyggere på verdens største ø samt en politisk ledelse på 38 personer⁹ medvirker yderligere til, at Grønland er følsom overfor udenlandsk påvirkning (Ingeniøren, 2012). En så lille politisk elite som den grønlandske kan være let at drive lobbyvirksomhed overfor (Ibid.). Dermed forstået, at der, med en politisk ledelse på 38 personer, blot kræves 20 mandater for at have flertal. Det vil sige,

⁹ Antallet af personer i Naalakkersuisut (regering) og Inatsisartut (parlament) efter valget d. 12 marts 2013.

at kun 20 personer skal overbevises, når der skal træffes politiske beslutninger. Samlet set bidrager disse forhold til, at Kina har mulighed for at etablere sig og øve indflydelse i Grønland. Waltz' ide om, at international politik kan karakteriseres som et *nulsum-spil* gør, at den *territorielle kapabilitet*, som kan siges at komme i Kinas besiddelse i Grønland, skaber en relativ nedgang i dansk sikkerhed og udgøre derfor et sikkerhedspolitisk spørgsmål for Danmark. Følgende afsnit vil behandle de problematikker, der opstår ved en øget kinesisk tilstedeværelse i Grønland.

6.4.3 Kinesisk tilstedeværelse i Grønland

Investeringer i sjældne jordarter er en af Kinas muligheder for at etablere sig i Grønland. Dermed ikke forstået, at Kina manifesterer sig i Grønland, hvis de investerer i ét udvindingsprojekt af sjældne jordarter. Investeringerne betragtes i højere grad som led i en proces, hvor Kina i stigende grad kan få indflydelse i Grønland. En særlig opmærksomhed rettes mod forestillingen om, at Kina gennem øget indflydelse kan få mulighed for at anlægge havne som led i en udvidelse af infrastrukturen i Grønland. Øget skibsfart og anlæggelse af havne i det arktiske område er centrale temaer på den politiske dagsorden i øjeblikket (Strategi for Arktis, 2011: 9ff). Gitte Lillelund Bech beskriver, hvorledes Kina allerede har anlagt havnefaciliteter andre steder i området:

Altså det er eksempelvis derfor, at Kina har sat sig på en del af Island og har lejet sig ind og har bygget en kæmpe havn. De siger det er, fordi de har det her aluminiumssmelteværk, men lur mig om 30 år eller 40 år eller 50 år, når Nordøstpassagen er blevet fuldt åben, så er det dét havneanlæg man går ind til, ligeså snart man er kommet over, fordi det er det første man møder (Bilag 3, Linje 115f. Gitte Lillelund Bech).

I takt med at isen smelter, bliver det mere afgørende end tidligere for staterne at få indflydelse i det territorielle område, der kan give adgang til de store forekomster af naturreserver samt til nye sejlruiter. Muligheden for at anvende de nye sejlruiter, der vil opstå gennem det arktiske område, er af afgørende betydning for Kina, da de vil betyde en væsentlig reduktion af sejltiden mellem

Kina og Vesten. Nordøstpassagen er navnet på den nye rute mellem Nordeuropa og Kina, der går nord om Sibirien. Steen Gade fremhæver vigtigheden af den nye sejlroute:

Men det vigtigste er jo, at det forkorter transportvejene mellem produktions Kina og afsætningsmarkederne med flere dage. Det er jo masser af penge. Så det har de selvfølgelig en interesse i. (Bilag 6: Linje 300f. Steen Gade).

Nedenstående kort afbilleder denne nye passage.

Figur 4: Kort over Nordøstpassagen Kilde: (Politikken, 2013c).

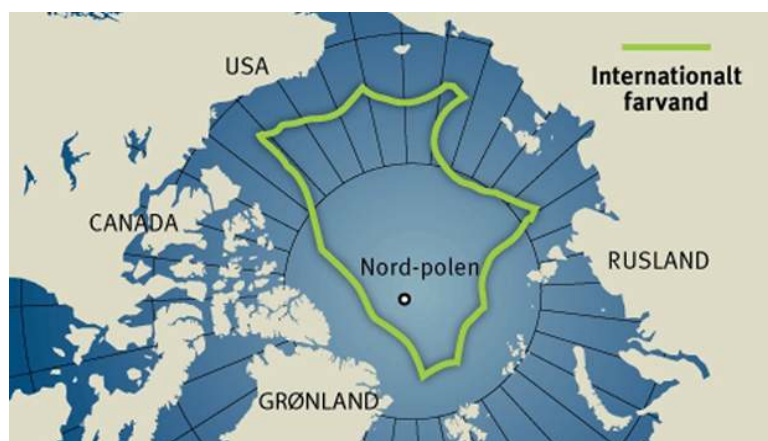
Den nuværende rute mellem Kina og Nordeuropa går gennem Suezkanalen og kræver ca. 45 dages sejlads. Sejles der i stedet ad Nordøstpassagen vil sejltiden forkortes til 26-27 dage (Politikken, 2010b). Kina forventes derfor at have stor interesse i at anlægge havne i Grønland, hvor det er muligt for kinesiske skibe at lægge til. Denne interesse påpeges af Gitte Lillelund Bech (V):

Når vi ser isen afsmelter, altså om 50 år, når der er åbnet for både Nordøstpassagen og Nordvestpassagen, så er det interessant: hvem det er, der har adgang til havnefaciliteter af en vis størrelsesorden. Fordi når man skal sejle den vej over Nordpolen, hvor skal man så 'fuele' sine skibe? (Bilag 3: Linje 110f. Gitte Lillelund Bech).

Waltz' betoning af *territoriel kapabilitet* som væsentlig for stater forstærkes i høj grad, når der er tale om *territorium* i form af havne, da det med tiden bliver afgørende at have adgang til sådanne i den arktiske region. Ydermere er tidsbesparelsen ved at sejle over Nordøstpassagen en økonomisk gevinst for Kina. Halvdelen af Kinas BNP er afhængig af at kunne transportere import- og eksportvarer via skibsfart (Politiken, 2013b). Den reducerede sejltid mindsker dermed Kinas udgifter ved import og eksport af varer. Dette kan betragtes som en fordel for kinesisk økonomi. *Økonomi* er endnu en *kapabilitet* som stater måler sig relativt til (Waltz, 1979: 131). Denne kinesiske fordel for den *økonomiske kapabilitet* er ydermere af betydning for dansk sikkerhed.

6.4.4 Et stormagtspolitisk spændingsfelt

Ideen om øget kinesisk indflydelse i Grønland gennem blandt andet investeringer i sjældne jordarter er væsentlig at tage i betragtning, ikke kun grundet Grønlands geografiske placering i forhold til naturressourcer, men også i forhold til de stater, der ligger placeret omkring Grønland. Grønlands særlige beliggenhed i det arktiske område med stormagterne USA og Rusland som naboer og det, at Kina også er at finde i det arktiske område, gør situationen betydningsfuld for dansk sikkerhed (Forsvarets efterretningstjeneste, 2012: 11) . Nedenstående kort afbilder Grønlands placering i det arktiske område mellem stormagterne USA og Rusland.

Figur 5: Kort over det arktiske område. Kilde: (Berlingske Tidende, 2008).

En af de centrale grunde til at stater danner alliancer er ifølge Stephen Walt *geografisk nærhed* (Walt, 1987: 23). Med dette forstår han, at stater, der er tæt på, udgør en større trussel end de stater, der er langt væk, hvilket kan medføre, at stater balancerer (Ibid.). Situationen med øget kinesisk aktivitet i Grønland er på den baggrund problematisk. Et fremtidsscenarie, hvor Kina er til stede i det arktiske område, kan betyde balancering fra de øvrige stater. Da Danmark, i kraft af Rigsfællesskabet, er en aktør i Arktis, er spørgsmål, om en allianceformation med det formål at balancere Kina, sikkerhedspolitisk. Et scenarie, hvor de arktiske stater balancerer Kina i militær forstand er ikke på nuværende tidspunkt sandsynligt. Det ses dog, hvordan staterne har skærpet deres tilstedeværelse i det arktiske område, særligt ved sø- og luftmilitære aktiviteter (Forsvarets Efterretningstjeneste, 2012:11). Staternes positionering i og omkring Grønland bunder ikke blot i et ønske om territorielforsvar og suverænitethåndhævelse, men skyldes også områdets militærstrategiske betydning (Ibid.). Dette skyldes, at der fra det nordlige ishav er de korteste afstande til de øvrige stater, hvilket betyder, at det herfra er muligt at angribe med langrækkende våbensystemer, såsom missilubåde, samt at området er overflyvningsområde for særligt USA og Ruslands militærfly (Ibid.). Denne øgede tilstedeværelse og dermed *geografiske nærhed* fra flere stormagter i og omkring Grønland skaber et sikkerhedspolitisk spørgsmål for Danmark. Det fremgår, at det danske forsvarsforlig fra 2009, at suverænitethåndhævelse og tilstedeværelse i området, i høj grad prioriteres fra dansk side (Forsvarsministeriet, 2009). Det beskrives her, hvordan stigende aktivitet fra de øvrige stater i dette område vil medføre flere opgaver for det danske forsvar (Ibid.:10). Denne udfordring forsøges imødekommet fra dansk side ved at styrke Søværnets evne til opgaveløsning i det Nordatlantiske område ved anskaffelse af nye og større inspektionsfartøjer, skibsbaserede helikoptere samt mindre fartøjer og skibe, herunder slæbebåde og dykkerfartøj (Ibid.:8, 16). Søren Espersen (DF) påpeger, den øgede danske prioritering af militærkapaciteter til det grønlandske område:

Vi bruger en masse midler på at have flåden til at sejle rundt deroppe. Vi har en tre-fire fregatter, der futter rundt, der er masser af marinekuttere og flyvevåbnet kommer muligvis også derop nu (...) (Bilag 10: Linje: 70f. Søren Espersen).

Endvidere skal der etableres en arktisk indsatsstyrke, der skal medvirke til at øge den danske stats kompetence i området (Ibid.:11). Både den danske oprustning og de øvrige stormagters øgede militære tilstedeværelse i området kan karakteriseres ud fra Waltz' idé om et *sikkerhedsdilemma*, idet én stats oprustning i området igangsætter oprustning hos de øvrige stater, hvilket i sidste ende kan resultere i konflikt og militære sammenstød mellem de pågældende stater (Waltz, 1979: 186). Dette *sikkerhedsdilemma* betyder, at stateres øgede militære tilstedeværelse må betegnes som et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat. Det bliver altså tydeligt, at det potentielle stormagtspolitiske spændingsfelt yderligere forstærker det sikkerhedspolitiske spørgsmål for Danmark.

6.4.5 Løsrivelse fra Rigsfællesskabet

Et sidste geopolitisk aspekt af de kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland er, at disse på sigt kan muliggøre Grønlands ønske om at træde ud af Rigsfællesskabet og dermed opnå selvstændighed. Dette ønske kan gå i opfyldelse, hvis indtægterne fra den grønlandske råstofindustri med tiden bliver så store, at den grønlandske økonomi bliver selv bærende (Information, 2013b). Flere af interviewpersonerne peger netop på, at det er et fremtidigt mål for Grønland at blive en selvstændig stat. Jeppe Mikkelsen (RV) betoner det grønlandske ønske om selvstændighed samt Danmarks pligt til at imødekomme et sådant ønske:

Det [selvstændighed] er langt ude i fremtiden, hvis det er, men jeg synes ikke, at man fra dansk side kan sige nej. Jeg synes det er helt legitimt, hvis de som egen kultur gerne vil have deres eget land (Bilag 7: Linje 377f. Jeppe Mikkelsen).

Ligeledes beskriver Finn Sørensen (EL), at Grønland har kompetence til at løsrive sig fra Rigsfællesskabet, hvornår de ønsker det:

(...) Selvstyreløven bygger på det rigtige princip, nemlig at grønlænderne kan, sådan set i morgen, hvis de har lyst, meddele at nu vil de være selvstændige (Bilag 5: Linje 122f. Finn Sørensen).

Endvidere er Jeppe Mikkelsen (RV) opmærksom på, at en selvstående grønlandsk økonomi kræver udenlandske investeringer:

Jeg tror, at de grønlandske politikere har gjort sig den erkendelse, at hvis der er noget, der skal kunne holde hånden under Grønland, og det ikke skal være Danmark, så skal det være råstoffer, og så har man brug for udenlandske investeringer (Bilag 7: Linje 227f. Jeppe Mikkelsen).

Det bliver af disse uddrag klart, at man, fra dansk side, er opmærksom på Grønlands ønske om selvstændighed, men at udenlandske investeringer i Grønlands råstofindustri er nødvendig, før en selvstående økonomi kan blive en realitet. Der fremhæves i de gennemførte interviews imidlertid også nogle komplikationer for den danske stat, hvis Grønland træder ud af Rigsfællesskabet. Nils Wang beskriver i følgende citat, hvorledes Danmarks indflydelse svækkes internationalt, hvis Grønland træder ud af Rigsfællesskabet:

(...) så Danmark har en kolossal interesse i at bevare Rigsfællesskabet, alene af den grund, at det giver Danmark en position i verden, som i et geopolitisk perspektiv, giver os uanede muligheder for at øve indflydelse overfor kæmpe, kæmpe store aktører som overhovedet ikke ville lytte til, hvad Danmark sagde, hvis ikke vi mødte dem i det nye geopolitiske spændingsfelt, som udmønter sig deroppe. (...) Så ville Danmark jo overhovedet ikke have en legitim rolle i det her (...) vi ville forsvinde fra den del af verden (Bilag 4: Linje 643f. Nils Wang).

Finn Sørensen (Ø) og Jeppe Mikkelsen (RV) deler opfattelsen af, at Grønland er afgørende for Danmark set i et geopolitisk perspektiv. Jeppe Mikkelsen (RV) understreger, at Grønland, med den amerikanske Thule Air Base, er afgørende for, at Danmark er interessant for andre stater:

Ja det [Grønland] er vores største geopolitiske strategiske kort. Og det har det jo altid været. Helt siden amerikanerne byggede Thule Air Base. Helt klart, det er jo et

kæmpe kort på hånden for Danmark. Det er jo det, der gør os interessante i en geopolitisk sammenhæng, ellers ville vi jo være ligegyldige, hvis man skal være så realistisk og ligefrem (Bilag 7: Linje 211f. Jeppe Mikkelsen).

Dette syn deles af Finn Sørensen (Ø), der udtrykker det således:

(...) Fordi Danmark var jo nul og niks i det arktiske område, hvis ikke Grønland var en del af Rigsfællesskabet (Bilag 5: Linje 442f. Finn Sørensen).

Som det fremgår af ovenstående citater er Grønland Danmarks vigtigste geostrategiske kort, og en afståelse af Grønland vil betyde en væsentlig reduktion i Danmarks magt og indflydelse internationalt. Dette argument underbygges af Waltz' forståelse af *territoriel kapabilitet* og *nulsum-spil* (Waltz, 1979: 195). Hvis Grønland bliver en selvstændig stat, mister Danmark *territorium*, og dermed er dansk magt svækket relativt til andre stater, og dermed reduceres den danske stats sikkerhed.

Analysens resultat er, at økonomiske faktorer, allianceforholdet til USA og den geopolitiske problematik ved Kinas tilstedeværelse i Grønland er årsager til, at kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland kan betragtes som et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat. Med dette som konklusion er det muligt at placere det politiske spørgsmål om kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland under §19 i Grundloven. Denne analytiske konklusion er vel og mærke baseret på teoretiske forståelser og er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at dette bliver udfaldet af debatten i det danske Folketing.

6.5 Den politiske kontekst

Ovenstående analyse af de sikkerhedspolitiske forhold har vist, hvordan den strukturelle realismes delelementer kan belyse de problematikker, der opstår med kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland. Centralt for analysen er citaterne fra Folketingets Grønlandsordførere, der er inddraget til besvarelse af problemformuleringen. Det teoretiske perspektiv vil i følgende afsnit tilsidesættes, da det er væsentligt separat at behandle den partipolitiske kontekst, som de gennemførte interviews indgår i. Grønlandsordførernes

forskellige partipolitiske ståsteder kommer til udtryk i interviewene og det er væsentligt at belyse ordførernes udtalelser i denne politiske optik.

Samtlige Grønlandsordførere udtrykker skepsis overfor et potentielt kinesisk monopol, men der er forskelle mellem partiernes betoning af dette. Højrefløjens (V, K, O) ordførere betoner i højere grad det faktum, at det netop er staten Kina, der kan få et monopol end venstrefløjens (R, S, SF, Ø) ordførere gør. Særligt Søren Espersen (DF) udtrykker eksplicit, at implikationerne ved investeringer i sjældne jordarter i Grønland opstår, hvis det er den kinesiske stat, der investerer. Han betoner dette i højere grad end det faktum, at investeringerne kan resultere i et monopol. Søren Espersen svarer til spørgsmålet om, hvorvidt det er det kinesiske styre, der gør situationen problematisk:

Ja det er det. Altså det siger man måske ikke højt, men selvfølgelig er det det. Kina er et forfærdeligt styre med koncentrationslejer og henrettelse af politiske fanger i en størrelsesorden vi ikke kan forstå. Det er et modbydeligt sted. Der skal vi altså være varsomme (Bilag 10, Linje 85f. Søren Espersen).

Lignende kan spores hos Per Stig Møller (K), som mere implicit fremhæver, at et monopol også vurderes ud fra det faktum, at det er Kina, der besidder monopolet. Per Stig Møller svarer således til spørgsmålet om, hvorvidt det er Kina som stat, der gør det særlig kritisk med et monopol:

Det må man jo ikke sige. Men man kan sige, det er kritisk hvis én stat får monopol (...). Altså principielt må man jo sige, ingen må få et monopol på det, for det kan misbruges politisk og det er fuldstændig ligegyldigt om det er Kina eller Amerika eller Rusland. Det er vi jo nødt til at sige. Det må være holdningen. Og da I jo altså har mulighed for at skrive det ud, så vil jeg ikke sige mere (Bilag 9: Linje 250ff. Per Stig Møller).

Per Stig Møllers udtalelse bærer præg af, at han til en vis grad er opmærksom på, at Kina som stat er en speciel størrelse. Disse overvejelser er ikke at spore i samme grad hos regeringspartierne og Enhedslisten. Man er fra deres side mere opmærksom på, at Grønland ønsker selvstændighed, og at dette bør være fokus i spørgsmål om råstofinvesteringer i Grønland, også hvis investeringerne kommer

fra kinesisk side (Bilag 5, 6, 7, 8).

På flere punkter er det tydeligt, at de mest markante holdninger til spørgsmål om kinesiske investeringer i sjældne jordarter findes blandt højrefløjspartierne. At alle partierne i Folketinget, på nær Dansk Folkeparti, stemte for Selvstyreaftalen i 2009, giver umiddelbart det indtryk, at der er stor enighed blandt partierne i spørgsmål med tilknytning til Rigsfællesskabet og Grønlands hjemtagelse af forvaltningsområder. Denne enighed gør, at debatten om kinesiske investeringer i Grønlands råstofindustri kan forstås som intern partipolitik. Flemming Mortensen (S) udtaler således:

Der er nogle borgerlige partier, som er meget usikre og slingrende i deres kurs, til trods for, at de bakkede op om Selvstyrelovens vedtagelse i 08, og som trådte i kraft i 09. Det er den indenrigspolitiske debat og den synes jeg er særdeles upassende og det har jeg også givet udtryk for i medierne mange gange. Og det opfatter jeg som oppositionstøsesurhed fra de borgerlige partiers side (Bilag 8: Linje 86f. Flemming Mortensen).

På baggrund af dette er det tydeligt, at de gennemførte interviews også er et udtryk for politiske holdninger og ikke blot objektive vurderinger af, hvorvidt kinesiske investeringer i Grønland er af sikkerhedspolitisk karakter. Særligt oppositionspartiernes holdninger kan afspejle en tvetydighed. På den ene side kan der spores opmærksomhed omkring den sikkerhedspolitiske afvejning ved kinesiske investeringer, men på den anden side fremhæves problematikkerne på en sådan måde, at det kan opfattes som oppositionens mulighed for at lægge pres på regeringen. Oppositionens udtalelser kan tolkes som forsøg på at fremstille investeringerne som store sikkerhedspolitiske spørgsmål, som regeringen ikke i tilstrækkelig grad forholder sig til. Denne problematik er særlig tydelig, hvis man sammenligner Per Stig Møllers (K) opfattelse af situationens alvor med Jeppe Mikkelsens (RV). Per Stig Møller mener, som nævnt, at spørgsmål relateret til kinesiske investeringer i sjældne jordarter har høj prioritet og skal vurderes i dag. Modsat mener Jeppe Mikkelsen, at begivenhederne kan betragtes som kontrafaktiske og dermed ikke nødvendigvis er mulige at forholde sig til i dag:

Det er sådan lidt kontrafaktisk: hvad nu hvis kineserne viser interesse og grønlanderne vil gerne give dem det, hvordan vil Danmark så sætte sig i forhold til det. Det er slet ikke sikkert vi kommer i den problemstilling og det kan også godt være, at det til den tid, fordi det er så langsigtede projekter (...) (...), at det er lidt ligegyldig om kineserne har en ekstra mine på Grønland (Bilag 7: Linje 50f. Jeppe Mikkelsen).

De gennemførte interviews, giver udover en vurdering af, hvorfor kinesiske investeringer må betragtes som et sikkerhedspolitisk spørgsmål, også indblik i nogle partipolitiske forskelligheder. Det er vigtigt at være opmærksom på den partipolitiske kontekst i relation til analysens resultater, men da der generelt blandt ordførerne er stor enighed om de områder, der teoretisk er blevet behandlet i analysen betragtes de partipolitiske uenigheder ikke som en udfordring for analysens resultater.

7.0 Perspektivering af analysens konklusioner

Formålet med de følgende afsnit er at problematisere analysens konklusion om, at monopolen er årsag til, at de kinesiske investeringer betragtes som et sikkerhedspolitisk spørgsmål i Danmark. Denne problematisering foretages ved hjælp af københavnerskolens teori om *sikkerhedsliggørelse* som perspektiv til analysens resultat.

7.1 Sikkerhedsliggørelse af kinesiske investeringer

Størstedelen af de interviewede Grønlandsordførere fremlægger monopolen som hovedårsag til, at kinesiske investeringer i Grønland er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat. Denne fremlægning kan imidlertid problematiseres, da det gennem interviewene er blevet klart, at flere af politikerne har vanskeligt ved at præcisere, hvilke konsekvenser et monopol konkret vil have for dansk sikkerhed. Det vil sige, at politikerne ikke til fulde formår at beskrive leddene mellem monopol og svækket sikkerhed. Dermed ikke sagt, at de interviewede ikke fremhæver netop forsyningssikkerhed, svækket konkurrenceevne, allianceforhold mv., men hos mange fremstår det til tider som

fragmenterede forklaringer uden en samlet kobling mellem monopol og sikkerhedspolitik.

Samtidig har Kina, som nævnt, gennem de seneste år siddet på op mod 97% procent af produktionen af sjældne jordarter. Det er dermed ikke en ny situation, at Kina nærmest er monopolister. Dette er hidtil ikke blevet fremlagt som et centralt sikkerhedspolitisk spørgsmål i det danske Folketing.

De to ovenstående punkter giver anledning til at overveje, hvorfor debatten om kinesiske investeringer i udvinding af sjældne jordarter i Grønland har udspillet sig som et sikkerhedspolitisk anliggende. Som nævnt er sikkerhedspolitik ensbetydende med, at det er dansk anliggende og dermed sikrer dansk indflydelse (Grundloven, 1953: §19). Grønlandsordførernes fragmenterede forklaringer om monopol som sikkerhedspolitik og det faktum, at Kina gennem længere tid har været nærmest monopolister på markedet for sjældne jordarter giver anledning til at stille spørgsmålene: Er monopolet en undskyldning for at legitimere politisk indblanding fra dansk side, og bliver monopolet et argument som politikerne, for at få indflydelse, benytter i et forsøg på at *sikkerhedsliggøre* råstofområdet?

Københavnerskolen er en teoretisk retning indenfor international politisk teori, der kan anvendes til at belyse disse spørgsmål. Udfra Københavnerskolens teori om *sikkerhedsliggørelse* kan debatten om kinesiske investeringer i Grønland betragtes som et forsøg på at *sikkerhedsliggøre* selve spørgsmålet om investeringer i udvinding af sjældne jordarter. Ideen om *sikkerhedsliggørelse* og *talehandling* betyder, at italesættelsen af de kinesiske investeringer som et sikkerhedspolitisk spørgsmål medfører, at det kommer til at fremstå som et sådant. Ved at *sikkerhedsliggøre* spørgsmålet om investeringer i udvinding af sjældne jordarter bliver det legitimt for de danske politikere og den danske regering at blande sig i de beslutninger, der træffes på råstofområdet. Dette på trods af, at ressortområdet overgik til Grønlands forvaltning med Selvstyreloven i 2009 (Grønlands Selvstyrelov, 2009) Monopolet bliver i den forbindelse snarere et led, der italesættes i denne *sikkerhedsliggørelsesproces* end en direkte årsag. Afslutningsvis skal det nævnes, at hvorvidt et forsøg på *sikkerhedsliggørelse* lykkes også afhænger af, om *publikum* anerkender det

(Buzan et al., 2008: 31). For en mere uddybende analyse af disse perspektiver ville en grundig diskursanalyse af *talehandling* og forsøget på *sikkerhedsliggørelse* være nødvendig (Ibid.: 25).

7.1.2 Sikkerhed i flere sektorer

Sikkerhedsliggørelse af et emne kan finde sted indenfor forskellige *sikkerhedssektorer*, og *referenceobjektet*, altså den enhed, der udsættes for en trussel, varierer indenfor *sektorerne* (Buzan et al. 2008, 21f). I opgavens analyse er *sektorerne*, der indbefatter *militær* og *økonomi* blevet belyst, hvor særligt den *økonomiske sektor* tydeligt indfanger problematikkerne ved kinesiske investeringer i sjældne jordarter. Det er omvendt klart, at spørgsmål, der relaterer sig til kinesiske investeringer i Grønland er komplekse, hvilket gør det interessant at undersøge, hvorvidt debatten om kinesiske investeringer og dansk sikkerhed rummer aspekter, der kan placeres indenfor andre *sektorer*. Som perspektiv på denne opgave kunne et videre arbejde derfor med fordel være at analysere debatten med det formål at undersøge om det er muligt at placere problematikkerne indenfor henholdsvis *den politiske*, *den samfundsmæssige* og *den miljømæssige sektor*.

En undersøgelse af de kinesiske investeringer som en udfordring indenfor den *politiske sektor*, hvor statens suverænitet er *referenceobjekt*, er relevant. Statens suverænitet trues af faktorer, der udfordrer statens anerkendelse, legitimitet og autoritet (Ibid.: 22). Centralt er her hvorvidt debatten om investeringer i udvinding af sjældne jordarter i Grønland har udfordret den danske regerings autoritet, idet der er blevet sat spørgsmålstejn ved Danmarks kompetence i forhold til råstofaktiviteten i Grønland. Det vil sige, om den gråzone, der er blevet skabt i takt med Grønlands øgede ret til at forvalte råstofaktiviteter, kan opfattes som en udfordring for dansk autoritet.

Endvidere er en undersøgelse af, hvorvidt debatten om investeringer og kompetencefordeling kan skabe en udfordring for fællesskabet mellem Danmark og Grønland, og dermed ses som en trussel mod den kollektive identitet i Rigsfællesskabet, interessant. Dette perspektiv kan placeres i den *samfundsmæssige sektor*, hvor kollektive identiteter netop er *referenceobjekt* (Ibid.: 22f). Den kollektive identitet i Rigsfællesskabet kan være udfordret ved, at

debatten tenderer til at have sat spørgsmålstejn ved Grønlands Selvstyrelov, hvilket har fået Grønland til at tage afstand fra Danmarks måde at håndtere problematikkerne om kinesiske investeringer. Særlig væsentligt kunne være en analyse af grønlandske politikeres udtalelser under den grønlandske valgkamp, idet flere tog afstand fra Rigsfællesskabet (DR.dk, 2013). Dermed er den kollektive identitet, om ikke andet, forandret siden spørgsmål om kinesiske investeringer kom på dagsordenen.

Endeligt kunne et perspektiv være at se nærmere på den *miljømæssige sektor*, da et centralt aspekt er den forurening, som følger af udvindingen af sjældne jordarter. De miljømæssige følger af en sådan udvinding kan blandt andet være radioaktiv stråling, da uran flere steder er et biprodukt til sjældne jordarter (Greenland Minerals and Energy A/S (2012b)). Denne miljømæssige problematik kan inddrages i forhold til påvirkning af denne *sektors referenceobjekt*, der rummer en bred vifte af miljømæssige objekter (Buzan et al., 2008: 23).

At sikkerhedsproblematikken muligvis knytter an til forskellige *sektorer* vidner om, at der er mange aspekter ved kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland. Analysen indenfor det realistiske paradigme har været særligt fokuseret på den *økonomiske* og den *militære sektor*. Denne perspektivering har vist, at de øvrige *sektorer* muligvis også indfanger dele af det sikkerhedspolitiske spørgsmål.

7.2 Selvkritik

Opgavens analyse har behandlet det sikkerhedspolitiske aspekt i et realistisk perspektiv, hvor forskellige teoretikere og deres begreber er inddraget til belysning af de tre årsager. På trods af variationen blandt de forskellige teoretikere betragtes det realistiske paradigme som begrænset. Realismen er én måde at anskue verden på. Dens pessimistiske verdenssyn og betoning af konflikt staterne imellem præger analysens resultater, idet der ikke er taget højde for muligheden for fremskridt, forstået som samarbejde mellem de pågældende stater, samt ideen om institutioner som afgørende aktører i international politik. De udvalgte citater fra de gennemførte interviews bærer præg af, at der i analysen er valgt en realistisk ramme, da netop områder som

samarbejde, institutioner, forståelsen af andre stater mv. ikke er inddraget på trods af, at interviewpersonerne til dels fremhæver disse perspektiver, som de også fremhæver de pessimistiske og konfliktfyldte aspekter.

Ydermere er vores teoretiske suppleringsstrategi kritisabel, da der på trods af teoretikernes fælles antagelser er væsentlige forskelle mellem flere af dem, der ikke tages højde for i analysen. Eksempelvis er distinktionen mellem offensive og defensive realister (Mearsheimer, 2010: 81) ikke betonet i opgaven, da denne ikke har været væsentlig for analysens resultater. Suppleringsstrategien er kun mulig så længe, at der selektivt er udvalgt, hvad de enkelte teoretikere kan belyse, uden at det modsiger de øvrige teoretiske perspektiver. Det vil sige, at de forskellige teoretikere anvendes på opgavens præmisser i højere grad end på teoriens egne. Dette er særlig tydeligt i anvendelsen af Waltz i allianceforholdsafsnittet, hvor Waltz' begreb om *sikkerhedsdilemma* ikke bringes i spil på trods af, at mekanismen ifølge Waltz' teori ville opstå, når USA svækkes militært relativt til Kina (Waltz, 1979: 186f). Dette begreb inddrages dog i afsnittet om geopolitik. Dermed kan analysen kritiseres for blot at anvende dele af teorierne, der er relevante for besvarelsen af problemformuleringen og for ikke at udfolde teoriernes egne argumenter til fulde.

Endvidere kan det problematiseres, at den strukturelle realisme traditionelt set arbejder med store stater, der er centrum for det internationale system (Sørensen et al., 2010: 22). Denne centrering om stormagtspolitik udfordrer vores opgave, da vi ønsker at undersøge Danmarks sikkerhed. Omvendt kan der argumenteres for, at vi undersøger denne sikkerhed ved at se på stormagterne Kina og USA, der netop er den strukturelle realismes fokus.

Som del af opgavens kvalitative forskningsdesign har de otte interviews haft en bærende betydning for analysen. Nils Wang er blevet inddraget i store dele af analysen, da han er den eneste repræsentant, som ikke er Grønlandsordfører i Folketinget. Dermed er han den eneste kilde til synet på problemstillingen udenfor Folketinget. Der kunne med fordel have været inddraget flere interviewpersoner, som står udenfor den politiske scene som supplement til Nils Wangs udlægning af emnet. Særligt oplagt ville det have været at inddrage

forskere, der beskæftiger sig med sikkerhedspolitiske problemstillinger. Vi forsøgte at sætte et interview op med forskere fra Center for Militære Studier, men beklageligvis var dette ikke muligt.

8.0 Konklusion

Det er gennem opgaven blevet tydeligt, at kinesiske investeringer i sjældne jordarter i Grønland er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat, da disse investeringer vil påvirke økonomi, allianceforhold og geopolitiske aspekter, der alle har tilknytning til dansk sikkerhed. Årsagerne kan betyde svækket sikkerhed for den danske stat. Resultaterne er opnået ved brug af en realistisk teoriramme, på baggrund af otte kvalitative interviews samt inddragelse af en række sekundære datamaterialer.

Indledningsvist har opgaven gjort rede for, hvordan forholdet mellem Grønland og Danmark har udviklet sig, hvordan Grønlands situation, både økonomisk og demografisk, er i dag, samt at sjældne jordarter defineres som strategiske råstoffer. Disse betragtninger har dannet udgangspunkt for analysen, hvis overordnede formål har været at behandle de årsager, der medfører, at de kinesiske investeringer er et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat. I første del af analysen er det blevet tydeligt, at der med Selvstyreloven i 2009 og derigennem overdragelsen af råstofområdet til grønlandsk forvaltning, er opstået tvivl om kompetencefordeling mellem Danmark og Grønland. Denne bunder i spørgsmålet om, hvorvidt investeringer i råstofudvinding er af sikkerhedspolitisk karakter, og dermed falder under § 19 i Grundloven, eller hvorvidt disse spørgsmål alene er grønlandsk anliggende. Vurderingen af dette viste sig vanskelig for flere af de interviewede ordførere.

Der er i analysen blevet argumenteret for, at der er tre årsager til, at kinesisk investeringer i sjældne jordarter i Grønland må siges at falde under § 19 og være et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat.

Den første årsag, økonomi, er blevet belyst ved hjælp af Robert Gilpins teori. Her er det blevet tydeligt, at Kinas aggressive ageren på markedet for sjældne jordarter har betydet, at der er blevet skabt en nærmest monopollignende situation, og at forekomsterne af sjældne jordarter i Grønland vil kunne betyde

en styrkelse af Kina position på markedet. Kina vil som monopolister stå relativt stærkere end de øvrige stater. Et kinesisk monopol vil kunne true den danske stat på tre måder: ved svækket konkurrenceevne, faldende forsyningssikkerhed og gennem politisk blackmailing.

Allianceforhold, der er den anden årsag, er mere indirekte, da denne er afledt af monopoliet. På baggrund af Glenn Snyders teori om alliancer kan det fastslås, at det vil være uhensigtsmæssigt, hvis Danmark medvirker til at cementere et kinesisk monopol, da et sådant monopol vil sætte allianceforholdet til USA under pres. Både afhængigheden af amerikansk militær og alliancen som sådan er afgørende faktorer for dansk sikkerhed.

Afslutningsvis er den tredje årsag, det geopolitiske perspektiv, blevet behandlet ud fra Kenneth Waltz og Stephen Walts begreber. Denne årsag rummer forskellige aspekter. Et er den *territorielle kapabilitet*, som Kina kan komme i besiddelse af i Grønland, hvilket vil betyde en svækkelse af Danmarks *kapabiliteter* og dermed dansk sikkerhed. Særligt interessant i denne forbindelse er adgangen til de nye sejlruiter, der bliver tilgængelige i det arktiske område i takt med isens afsmeltning.

Et andet aspekt er det stormagtspolitiske spændingsfelt i det arktiske område, der vil blive yderligere tilspidset ved kinesisk tilstedeværelse i Grønland.

Et sidste aspekt er fremtidsscenariet om Grønlands løsrivelse fra Rigsfællesskabet, der uden tvivl vil påvirke Danmarks position i det internationale system. Grønland er Danmarks vigtigste geopolitiske kort, og en afståelse af Grønland vil derfor betyde mindre magt til Danmark internationalt og svækket dansk sikkerhed.

Samlet set er disse tre årsager afgørende for, at kinesiske investeringer kan betragtes som et sikkerhedspolitisk spørgsmål for den danske stat. Endeligt har analysen kort behandlet den politisk kontekst. I sidste del af opgaven er realismens konklusioner blevet problematiseret ved inddragelse af Københavnerskolens teori om *sikkerhedsliggørelse*. Her kan monopoliet betragtes som led i en *sikkerhedsliggørelsesproces* snarere end en direkte årsag.

Sigtet med denne opgave har været at behandle dansk sikkerhedspolitik i en international kontekst og besvare, hvorfor kinesiske investeringer i sjældne

jordarter i Grønland kan siges at være af sikkerhedspolitisk betydning for Danmark.

9.0 Litteraturliste

Bøger

- Andersen, Lotte Bøgh & Binderkrantz, Anne Skorkjær & Hansen, Kasper Møller. (2010). Forskningsdesign. I: Andersen, Lotte Bøgh & Hansen, Kasper Møller & Klemmensen, Robert, (red.): *Metoder i statskundskab*. Danmark: Hans Reitzels Forlag. (s. 66-95). 29 sider.
- Buzan, Barry. (1991). *People, States and Fear. An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*. New York: Harvester Wheatsheaf. (s. 116-134). 18 sider.
- Buzan, Barry & Wæver, Ole & Wilde, Jaap de. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. (1. udgave). London: Riener, Lynne. (s. 21-47). 26 sider.
- Dunne, Tim & Schmidt, Brian C.. (2011). Realism. I: Baylis, John, & Smith, Steve & Owens, Patricia: *The Globalization of World Politics. An introduction to international relations*. Oxford: Oxford University Press. (s. 84-99). 14 sider.
- Germer, Peter. (2012). *Statsforfatningsret*. København: Jurist- og økonomforbundets forlag. (s. 35). 1 side.
- Gilpin, Robert. (1987). *The Political Economy of International Relations*. New Jersey: Princeton University Press, Princeton. (s. 3- 449). 446 sider.
- Gilpin, Robert. (2001). *Global Political Economy – Understanding the International Economic Order*. Princeton og Oxford: Princeton University Press. (s. 3-402). 399 sider.
- Hansen, Birthe. (2011). *Unipolaritet and World Politics. A theory and its*

implications. Abingdon: Routledge. (s. 1-24). 23 sider.

- Hansen, Kasper Møller. (2010) Kvantitative datakilder. I: Andersen, Lotte Bøgh & Hansen, Kasper Møller & Klemmensen, Robert (red): *Metoder i statskundskab*. Danmark: Hans Reitzels Forlag. (s. 177-178). 2 sider.
- Harrits, Gitte Sommer & Pedersen, Carsten Strømbæk & Halkier, Bente. (2010) Indsamling af interviewdata. I: Andersen, Lotte Bøgh & Hansen, Kasper Møller & Klemmensen, Robert (red): *Metoder i statskundskab*. Danmark: Hans Reitzels Forlag. (s. 144-172). 28 sider.
- Jacobsen, Mads Leth & Harrits, Gitte Sommer. (2010). Kvalitativ analyse: kodning og dybtgående tekstanalyse. I: Andersen, Lotte Bøgh & Hansen, Kasper Møller & Klemmensen, Robert (red): *Metoder i statskundskab*. Danmark: Hans Reitzels Forlag. (s. 173-190). 17 sider.
- Jones, Martin & Jones, Ryhs & Wood, Michael. (2004). *An Introduction to Political Geography – Space, Place and Politics*. London og New York: Routledge. (s. 173). 1 side.
- Klemmensen, Robert & Andersen, Lotte Bøgh & Hansen, Kasper Møller. (2010). At lave undersøgelser inden for statskundskab. I: Andersen, Lotte Bøgh & Hansen, Kasper Møller & Klemmensen, Robert (red.). *Metoder i statskundskab*. Danmark: Hans Reitzels Forlag. (s. 19-40). 21 sider.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2009.) *Interview – introduktion til et håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag. (s. 154 – 161) (s. 183-196). 20 sider.
- Mearsheimer, John J.. (2010). Structural Realism. I: Dunne, Tim & Kurki, Milja & Smith, Steve: *International Relations Theories – Disciplin and Diversity*. Oxford: Oxford Universitet press. (s. 77-94). 17 sider.

- Miles, M,B & Hubermann, A. M.. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. Thousand Oaks. Sage. (262-280). 18 sider.
- Pindyck, Robert S. & Rubinfeld, Daniel L.. (2009). *Microeconomics*. New Jersey: Pearson Education, Inc., Upeer Saddle River. (s. 339, 349-350, 590, 645-646). 6 sider.
- Schweller, Rendall L.. (2003). The Progressiveness of Neoclassical Realism. I: Elman, Colin & Elman, Miriam F. *Progress In the International Relations Theory. Appraising the Field* Massachusetts: MIT Press. Cambridge. (s. 311-349). 38 sider.
- Snyder, Glenn H.. (1997). *Alliance Politics*. Ithaca og London: Cornell University Press. (s. 1-39). 38 sider.
- Sørensen, Georg & Jackson, Robert. (2010). *Introduction to International Relations – Theories & Approaches*. Oxford: Oxford University Press. (s. 59-92). 33 sider.
- Thorhallson, Baldur. (2010). The Icelandic Crash and its Consequences: A Small State without Economic and Political Shelter. I: Wivel, Anders & Steinmetz, Robert: *Small states in Europe*. England: Ashgate. (s. 199-214). 15 sider.
- Walt, Stephen M.. (1987). *The origins of alliances* Ithaca & London: Cornell University Press. (s. 17-49). 32 sider.
- Waltz, Kenneth N. (1979). *Theory of International Politics* Berkeley: University of California. (80-193). 113 sider.
- Wivel, Anders & Mouritzen, Hans. (2005). Constellation theory. I: Wivel,

Anders & Mouritzen, Hans: *The Geopolitics of Euro-Atlantic Integration*. London & New York: Routledge. (s. 15-42). 27 sider.

- Wivel, Anders & Steinmetz, Robert. (2010). From Small State to Smart State: Devising a Strategy for Influence in the European Union. I: Wivel, Anders & Steinmetz, Robert: *Small states in Europe*. England: Ashgate. (s. 3-29). 26 sider.

Henvisning til tidsskriftsartikler

- Gerring, John. (2004). What Is a Case study and What Is It Good for?. *American Political Science Review*, 98(2), (s. 314-354). 40 sider.
- Mahoney, James & Goertz, Gary. (2006). A Tale of Two Cultures: Contrasting Quantitative and Qualitative Research. *Political Analysis*. 14(3), (s. 227-249). 22 sider.
- Morrow, James D.. (2000). Alliances: Why write them down. *Annual Review of Political Science*, 3(1), (s 63-83). 20 sider.
- Snyder, Glenn H.. (1984). The Security dilemma in Alliance Politics. *World politics* 36(4), (s. 461-495). 34 sider.

Henvisning til www-dokumenter.

- Balduk, Jasper & Pertes, Marieke. (2006). *Geopolitics - From European supremacy to Western hegemony?*. Lokaliseret d. 25.4.2013:
<http://socgeo.ruhosting.nl/html/files/geoapp/Werkstukken/Geopolitics.pdf> (s. 9). 1 side.
- Europa-Kommissionen. (2012). *Erklæring mellem EU og Grønland*. Lokaliseret d. 28.3.

- 2013:http://www.kamikposten.dk/lokal/last/container/da/hvadermeningen/pdf/hensigtserklaering_mellem_den_europaeiske_union_og_groenland_om_samarbejde_vedroerende_mineralressourcer.pdf#zoom=100. (s. 1-5). 5 sider.
- Grundloven. (1953). *Danmarks Riges Grundlov*. Lokaliseret d. 13.2.2013: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=45902>. (s. 1-8). 8 sider.
 - Grønlands Selvstyrelov. (2009). *Lov om Grønlands selvstyre*. Lokaliseret d. 20.3.2013: <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=125052>. (s. 1-5). 5 sider.
 - Hjemmestyreloven. (1979). *Lov om Grønlands hjemmestyre*. Lokaliseret d. 20/3 2013: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=87176>. (s. 1-4). 4 sider.
 - Naalakkersuisut. (2013). *Et samlet land– Et samlet folk. Koalitionsaftale 2013-2017*. Lokaliseret d. 29.3.2013: http://sermitsiaq.ag/sites/default/files/koalitionsaftale_2013_2017_dk.pdf. (s. 1-13). 13 sider.
 - Ringsmose, Jens. (2007). *Danmarks NATO-omdømme* Dansk Institut for Militære Studier. Lokaliseret d. 13.4.2013: http://www.google.dk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC4QFjAA&url=http%3A%2F%2Fcms.polsci.ku.dk%2Fpdf%2Fdk_nato_omdoemme.pdf%2F&ei=aACiUd2eMoLhOqTggLgE&usg=AFQjCNFhV6PPN1cZ2u0_4ysDigCHQUW64Q&bvm=bv.47008514,d.ZWU. (s. 24-33). 9 sider.

- Statsministeren. (2009): *Forslag til lov om Grønlands selvstyre*. Lokaliseret d. 20.3.2013:
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=124839>. (s. 1-8). 8 sider.
- Storskalaloven. (2012). *Inatsisartutlov nr. 25 af 18. december 2012 om bygge- og anlægsarbejder ved storskalaprojekter* Lokaliseret d. 15.5.2013:
http://dk.nanoq.gl/Emner/Landsstyre/Kundegoerelse Lovgivning/~media/Lovkontoret/Nr%20%2025%20%2018%20%20december%202012_dk.ashx. (s. 1-9). 9 sider.
- Strategi for Arktis. (2011). *Danmark, Grønland & Færøerne: Kongeriget Danmarks Strategi for Arktis 2011-2020* Lokaliseret d. 23.4.2013:
2013[http://canada.um.dk/da/~media/Canada/Documents/Other/Arktis_Rapport DA.pdf](http://canada.um.dk/da/~media/Canada/Documents/Other/Arktis_Rapport_DA.pdf). (s. 9-12). 4 sider.
- Udenrigsministeriet. (2013). *Spørgsmål fra Grønlandsudvalget til udenrigsministeren af 13 december 2012*. Lokaliseret d. 25.4.2013:
<http://www.ft.dk/samling/20121/almdel/gru/spm/34/svar/1027506/1214595.pdf> (s. 1). 1 side.

Rapporter

- DI. (2010). *Indsigt – mangel på råmaterialer kan tvinge produktion til Kina*. Lokaliseret d. 25.3.2013:
http://di.dk/SiteCollectionDocuments/Downloadboks%20-%20lokale%20filer/2010/Opinion/DI%20Indsigt/Indsigt_nr_11_sjældne_jordarter_web.pdf (s. 1-5). 5 sider.
- DI. (2011). *Den globale kamp om råmaterialer*. Lokaliseret d. 5.3.2013:
<http://di.dk/SiteCollectionDocuments/Virksomhed/Mangfoldighed/Sådan%20ligger%20landet%202011%20->

[%20Globaliseringsredegørelse%202011.pdf](#) (s. 99-111). 12 sider.

- DI. (2012). *Kina mister monopol på sjældne jordarter*. Lokaliseret 5.3.2013: <http://publikationer.di.dk/di/78/>. (s. 1-4). 4 sider.
- DI. (2013). *Europas adgang til råstoffer – vejen væk fra importafhængighed*. Lokaliseret d. 1.5.2013: <http://di.dk/globalisering2013/temaraastoffer/Pages/temaraastoffer.aspx>. (1-35). 35 sider.
- Forsvarets Efterretningstjeneste. (2012). *Efterretningsmæssige Risikovurdering 2012*. Lokaliseret d. 1.5.2013: <http://feddis.dk/cfcs/CFCSDocuments/Risikovurdering2012.pdf> (s. 11-13). 3 sider.
- Forsvarsministeriet. (2009). *Forsvarsforlig 2010-2014*. Lokaliseret d. 1.5.2013: <http://www.fmn.dk/videnom/Documents/Forligstekst%20inkl%20bilag.pdf>. (s. 1-28). 28 sider.
- Grønlands Statistik. (2013b). *Befolkningsfremskrivning 2013-2040*. Lokaliseret d. 15.5. 2013: <http://www.stat.gl/publ/da/BE/201302/pdf/Befolkningsfremskrivninger%202013-2040.pdf>. (1-12). 12 sider.
- Rynning. (2003) i Rasmussen. (2012). *Forsvaret i Arktis*. Lokaliseret d. 23.3.2013: http://www.google.dk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC4QFjAA&url=http%3A%2F%2Fcms.polsci.ku.dk%2Fpdf%2Fpub%2Fforsvaret_i_arktis.pdf%2F&ei=pt-dUfafE4XKsgb3j4H4Dg&usg=AFQjCNEmOQ01nQt4FMhYD4yFw--kc-7Y2g&bvm=bv.46865395,d.Yms (s. 21). 1 side.

- Secher, Karsten. (2005). *Mineralske Råstoffer*. Lokaliseret d. 27.4.2013: <http://geocenter.dk/xpdf/geoviden-1-2005.pdf>. (s. 1-20). 20 sider.
- U.S Department of Energy (2011): *Critical Materials Strategy*. Lokaliseret d. 22.4.2013: http://www.google.dk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CEEQFjAD&url=http%3A%2F%2Fenergy.gov%2Fsites%2Fprod%2Ffiles%2FDOE_CMS2011_FINAL_Full.pdf&ei=d3WFUee4C8TQtQaP0YCYA_w&usg=AFQjCNE8sreoajcV5jwxH4pj4gVuVL6GYQ&bvm=bv.45960087,d.Yms (s. 9, 66, 81,147). 4 sider.

Internetsider

- Bjerrum, Morten. (2012). *Miljøundersøgelser og mineprojekter* Lokaliseret d. 4.5.2013: http://www.dmu.dk/greenland/miner_og_miljoe/ (s. 1-2). 2 sider.
- CNN. (2012). *Military's rare earth concerns*. Lokaliseret d. 12.4.2013: <http://security.blogs.cnn.com/2012/03/13/militarys-rare-earth-concerns/>. (s. 1). 1 side.
- Globalis. (2010). *Militærudgifter*. Lokaliseret d. 22.4.2013: <http://www.globalis.dk/Statistik/Militaerudgifter> (s. 1). 1 side.
- Greenland Minerals and Energy A/S. (2012a). *Sjældne jordarter – grønnere verden*. Lokaliseret d. 1.4.2013: <http://gme.gl/sjaeldne-jordarter-gronnere-verden> (s. 1-3). 3 sider.
- Greenland Minerals and Energy A/S. (2012b). *Perspektiver ved Projekt Kvanefjeld*. Lokaliseret d. 1.4.2013: <http://gme.gl/perspektiver-ved-projekt-kvanefjeld> (s. 1-3). 3 sider.

- Grønlands Statistik. (2013a). *Befolkning*. Lokaliseret d. 25.4.2013:
<http://www.stat.gl/dialog/topmain.asp?lang=da&subject=Befolkning&sc=BE>. (s. 1-2). 2 sider.
- London Mining. (2013). *Isua Greenland*. Lokaliseret d. 3.3.2013:
<http://www.londonmining.com/operations/greenland/>. (s. 1-2). 2 sider.
- Råstofstyrelsen. (2013). *Råstofstyrelsen* Lokaliseret d. 15.5.2013:
<http://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Raastoffer-og-Erhverv/Raastofstyrelsen> (s. 1). 1 side.
- Videnskab.dk. (2011). *Grønlands "sjældne jordarter" kan redde Europa ud af en knibe*. Lokaliseret d. 22.4.2013: <http://videnskab.dk/miljo-naturvidenskab/gronlands-sjaeldne-jordarter-kan-redde-europa-ud-af-en-knibe>. (s. 1-5). 5 sider.

Artikler

- Berlingske Tidende. (2012a). Lang til selvstående økonomi i Grønland. *Berlingske Tidende* d. 19.11.2012. Lokaliseret d. 23.4.2013:
<http://www.b.dk/kronikker/langt-til-selvbaerende-oekonomi-i-groenland>. (s. 1-3). 3 sider.
- Berlingske Tidende. (2012b). Kina tænker og planlægger langt – også i Arktis. *Berlingske Tidende* d. 12.6.2012. Lokaliseret d. 23/4 2013:
<http://uffeellemann.blogs.berlingske.dk/2012/06/12/kina-taenker-og-planlaegger-langt-ogsaa-i-arktis/>. (s. 1-3). 3 sider.
- Berlingske Tidende. (2013a). Venstre advarer mod Kinas Arktis-drømme. *Berlingske Tidenden* d. 28.1.2013. Lokaliseret d. 4.5.2013.
<http://www.b.dk/politiko/venstre-advarer-mod-kinas-arktis-droemme->

0. (1-2). 2 sider.

- Berlingske Tidende. (2013b). DI ønsker hurtig grønlandsk afklaring om arbejdsvilkår. *Berlingske Tidende* d. 16.4.2013. Lokaliseret d. 15.5.2013. <http://www.business.dk/industri/di-oensker-hurtig-groenlandsk-afklaring-om-arbejdsvilkaar>. (s. 1-3). 3 sider.
- DI. (2013). Det globale frie marked under pres af kinesisk statsstøtte. *Dansk Industri* d. 5.3.2013. Lokaliseret d. 21.3.2013: <http://di.dk/Opinion/Globalisering/Pages/Detglobalefriemarkedunderpresafkinesiskstatsstoette.aspx>. (s. 1-2). 2 sider.
- Information. (2012). Kinas afrikanske eventyr: God økonomi – elendige vilkår. *Information* d. 18.6.2012. Lokaliseret d. 24/4 2013: <http://www.information.dk/303755>. (s. 1-7). 7 sider.
- Information. (2013a). Kamp om beskatning i Grønland. *Information* d. 14.3.2013. Lokaliseret d. 15/5: <http://www.information.dk/454325>. (1-3). 3 sider.
- Information. (2013b). Grønlands fremtid er begravet i undergrunden. *Information* d. 2.3.2013. Lokaliseret d. 1/5 2013: <http://www.information.dk/453048>. (s. 1-11). 11 sider.
- Ingeniøren. (2011). USA advarer: Kritisk mangel på sjældne jordarter truer vindmøllers fremtid. *Ingeniøren* d. 23.12.2011. Lokaliseret d. 23/4 2013: <http://ing.dk/artikel/usa-advarer-kritisk-mangel-pa-sjaeldne-jordarter-truer-vindmollers-fremtid-125323>. (s. 1-2). 2 sider.
- Ingeniøren. (2012). Forsker: Grønland skal ruste sig mod kinesisk dominans. *Ingeniøren* d. 30.3.2012. Lokaliseret d. 25/4 2013: <http://ing.dk/artikel/forsker-groenland-skal-ruste-sig-mod-kinesisk>

[dominans-128076](#). (s. 1-2). 2 sider.

- Jyllands-Posten. (2012). Kinesisk statsbank går efter Grønlands råstoffer. *Jyllands-Posten* d. 3.11.2012. Lokaliseret d. 1.5.2013: <http://jyllands-posten.dk/indland/ECE4895721/kinesisk-statsbank-gar-efter-groenlands-rastoffer/> (s. 1-5). 5 sider.
- Politiken. (2012a): Råstoffer, Rigdom og realpolitik. *Politiken* d. 12.6.2012. Lokaliseret d. 2/4 2013: <http://politiken.dk/debat/kroniken/ECE1653037/raastoffer-rigdom-og-realpolitik/> (s. 1-4). 4 sider.

Trykte artikler

- Politiken. (2012b). Tretrinsraket. Sådan vil Kina indtage Grønland. *Politiken* d. 18.11.2012. Lokaliseret d. 18.11.2012. (s. 12). 1 side.
- Politiken. (2013b). Russerne sætter sig tungt på ny arktisk rute. *Politiken* d. 21.1.2013. Lokaliseret d. 21/1 2013. (s. 7). 1 side.

Henvisning til radio/TV

- Folketinget. (2013, 21.2). *F 14 om den grønlandske økonomi. Møde nr. 61*. TV fra Folketinget. Lokaliseret d. 1.3.2013: <http://www.ft.dk/samling/20121/forespoergsel/F14/BEH1/forhandling.htm?showscroll=1#videoPlayerDivAnchor>
- Politiken. (2013a, 13.3). *Lidegaard om valget: Grønland vil ændre storskalaloven*. Lokaliseret d. 10.4 2013: <http://politiken.dk/poltv/nyheder/indland/ECE1920732/lidegaard-om-valget-groenland-vil-aendre-storskalaloven/>.
- Udenrigsudvalget. (2013, 7.2). *Åbent Samråd i Udenrigsudvalget om*

samrådsspørgsmål H og i om danske udenrigs- og sikkerhedspolitiske interesser i Arktis og Grønland. Lokaliseret d. 20/2

2013:<http://www.ft.dk/webtv/video/20121/uru/td.1017726.aspx?from=03-12-2012&to=04-05-2013&selectedMeetingType=Udvalg&committee=URU&as=1#player>.

Figurer

- **Figur 1:** DI (2011): *Den globale kamp om råmaterialer*. Lokaliseret d. 5.3.2013:
<http://di.dk/SiteCollectionDocuments/Virksomhed/Mangfoldighed/Sådan%20ligger%20landet%202011%20-%20Globaliseringsredegørelse%202011.pdf> (s. 105).
- **Figur 2:** DI (2011): *Den globale kamp om råmaterialer*. Lokaliseret d. 5.3.2013:
<http://di.dk/SiteCollectionDocuments/Virksomhed/Mangfoldighed/Sådan%20ligger%20landet%202011%20-%20Globaliseringsredegørelse%202011.pdf> (s. 102).
- **Figur 3:** DI (2011): *Den globale kamp om råmaterialer*. Lokaliseret d. 5.3.2013:
<http://di.dk/SiteCollectionDocuments/Virksomhed/Mangfoldighed/Sådan%20ligger%20landet%202011%20-%20Globaliseringsredegørelse%202011.pdf> (s. 107).
- **Figur 4:** Politiken. (2013c). *Dansk rederi vinder stort på Nordøstpassagen*. Politiken d. 21.1.2013. Lokaliseret d. 13.4.2013
<http://politiken.dk/erhverv/ECE1874536/dansk-rederi-vinder-stort-paa-nordostpassagen/> (s. 1). 1 side.
- **Figur 5:** Berlingske Tidende (2008): EU vil være med til at skære den arktiske islagkage. *Berlingske Tidende* d. 12.3.2008. Lokaliseret d.

17.4.2013: <http://www.b.dk/verden/eu-vil-vaere-med-til-skaere-den-arktiske-iskage> (s. 1). 1 side.

I alt: 1.786 sider

10.0 Bilag

Bilag 1: Interviewguide til Folketingets Grønlandsordførere vedlagt på cd

Bilag 2: Interviewguide til chefen for Forsvarsakademiet vedlagt på cd

Bilag 3: Transskription af interview med Gitte Lillelund Bech vedlagt på cd

Bilag 4: Transskription af interview med Nils Wang vedlagt på cd

Bilag 5: Transskription af interview med Finn Sørensen vedlagt på cd

Bilag 6: Transskription af interview med Steen Gade vedlagt på cd

Bilag 7: Transskription af interview med Flemming Mortensen vedlagt på cd

Bilag 8: Transskription af interview med Jeppe Mikkelsen vedlagt på cd

Bilag 9: Transskription af interview med Per Stig Møller vedlagt på cd

Bilag 10: Transskription af interview med Søren Espersen vedlagt på cd

Bilag 11: Startkodeliste vedlagt på cd

Bilag 12: Slutkodeliste vedlagt på cd

Bilag 13: Nils Wang via mail vedlagt på cd

Bilag 14: Notat fra GEUS via mail vedlagt på cd